

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul III Nr. 90

Simbătă 7 aprilie 1973

16 pagini — 1 leu

Prioritate formativului

Pentru înțelegerea corectă a modernizării metodelor de învățămînt este necesar să clarificăm, în prealabil, în afara problemelor legate de comanda socială pe care le-am discutat, două chestiuni: 1) **sensul corect al învățămîntului formativ**; și 2) **raporturile profesor-elev**. Am putea afirma chiar că înțelegerea corectă a acestor două chestiuni este o condiție fundamentală pentru modernizarea în practică a metodelor de învățămînt.

Privitor la prima chestiune, este necesar să pornim de la sensul cu care circulă categoria **învățămînt formativ** în rîndul cadrelor didactice. Prin învățămînt formativ, de obicei, se înțelege acel învățămînt care, cu prioritate, dezvoltă **capacitățile intelectuale și trăsăturile morale**. Cu alte cuvinte, nu se neagă necesitatea informațiilor (nici nu se poate), dar se pune accentul pe valoarea lor formativă și pe organizarea învățării, în așa fel încît această organizare să creeze condiții optime de dezvoltare a proceselor intelectuale și trăsăturilor morale.

Acest sens, deși este corect, nu este suficient pentru a ne ajuta în modernizarea procesului de învățămînt. În fond, același sens au dat învățămîntului formativ și unii pedagogi progresiști cu 300—400 de ani în urmă. Încă Montaigne și chiar Rabelais vorbeau despre necesitatea unui învățămînt care să ducă nu atât la un cap plin, cât la un cap bine făcut.

În istoria școlii noastre, și în istoria gândirii pedagogice românești întinim, de asemenea, pedagogi care au promovat cu stăruință un învățămînt formativ. Să ne amintim de Spiru Haret care, în raportul de prezentare a legii privind bacalaureatul, precizează că nu a introdus acest examen cu intenția de a măsura volumul informațiilor din mintea elevilor, ci mai ales pentru a aprecia capacitatea lor de cugtare.

Rămînînd însă la sensul cu care, de obicei circulă termenul de învățămînt formativ, nu am putea da o orientare practică școlii pentru ca ea să servească actuala comandă socială. Să pornim tocmai de la una din trăsăturile acestei comenzi sociale. În articolele noastre anterioare am precizat că, datorită ritmurilor extrem de rapide ale dezvoltării, îndeosebi datorită ritmurilor de acumulare a datelor în știință și tehnică, a apărut un decalaj mereu în creștere, între volumul informației științifico-tehnice socialmente elaborată și capacitățile elevului, studentului care nu au evoluat în același ritm.

Problema aceasta, a decalajului, am putea spune, este o problemă primordială a școlii de pe toate meridianele lumii; ea nu este prezentă numai în școala românească. Deși această problemă s-a născut ca un raport cantitativ între acumularea informației și capacitatea de asimilare, rezolvarea ei nu poate să aibă loc, rămînînd în planul cantității. Rezolvarea acestei probleme poate avea loc numai transferînd-o de pe planul cantității pe planul calității, ceea ce în limbaj pedagogic se numește schimbarea accentelor între latura informativă și cea formativă a învățămîntului.

Pentru a pregăti un tineret, capabil să facă față acestor transformări din viața socială, nu este necesar să mărim volumul informațiilor, ci este mai ales necesar să le transmitem selectiv, căci, cum arătam, capacitățile de asimilare ale individului nu au crescut în același ritm cu creșterea volumului de informații științifico-tehnice. Învățămîntul nu trebuie să fie organizat pentru a transforma un mai mare volum de

informații, ci pentru a dezvolta cu prioritate capacitățile intelectuale și a forma moral personalitatea.

Pentru a ne apare mai clar sensul învățămîntului formativ contemporan trebuie să ne referim din nou la comanda socială, și, anume, trebuie să pornim și de la o altă trăsătură a ei — de la cea care ne atrage atenția că în epoca revoluțiilor în știință și tehnică apar date noi cu caracter metodologic, adică asemenea date care nu se adaugă peste vechile date așa cum se adaugă o cărămidă pe ultimul etaj al unei construcții, ci obligă la reconstituirea ansamblului, cel puțin dintr-o altă optică, dintr-un alt unghi de vedere. Ce capacități intelectuale sînt solicitate în soluționarea unor asemenea situații, corelate cu ritmurile rapide de succesiune a condițiilor mereu noi?

Pornind de la această caracteristică a epocii am spune: ne trebuie tineri cu o gândire creatoare, bazată pe originalitate, pe flexibilitate și fluiditate, deci un învățămînt care dezvoltă cu prioritate capacitățile gândirii creatoare. Capacitățile solicitate cu prioritate în epoca noastră nu mai sînt aceleași ca cele care erau solicitate acum 50—100 de ani pentru că, dacă acum 50 de ani eram mulțumiți dacă dintr-o promoție de bacalaureați aveam un număr de tineri care puteau descoperi o zonă necunoscută pe Terra sau niște specii noi de plante sau animale etc., astăzi asemenea capacități proprii tipului de descoperitor amintit, deși sînt necesare, nu mai sînt suficiente. Noi facem distincție, cum făcea încă I. Kant, între descoperire, inovație și creație. Capacitatea de creație (creativitatea) este cea solicitată astăzi cu prioritate și precizăm, o formă anume de creativitate. Pentru a înțelege diferența dintre creativitatea solicitată astăzi și capacitatea de a descoperi, solicitată și azi, dar cu precădere pînă acum 50—100 de ani, să luăm două exemple. Astăzi, evident, se mai descoperă și noi specii de animale. Dar cît de mult poate progresa societatea, știința chiar contemporană în ansamblul său (chiar zoologia) prin această descoperire? Dacă am fi rămas la ase-

Conf. dr. V. BUNESCU

(Continuare în pag. a 2-a)

ÎN ACEST NUMĂR

Programa de socialism științific pentru examenul de definitivare în învățămînt • Întirzierea școlară • Comportament aversiv • Pregătirea cadrelor didactice • Corolarul practicii: calificarea în meserie

Start in cibernetică

Foto: V. BOGDĂNET

Toate drumurile duc spre om

Discuțăm mult și pasionant despre școală, discutăm despre ce trebuie să facă școala și educația pentru a sporii resursele materiale și spirituale ale țării, descoperim noi atribute și funcționalități condensate în actul de învățare. Există numeroase aspecte ce redimensionează relațiile dintre școală și viața socială. Apropierea școlii de știință este mai funcțională, revoluția tehnică ne-a apropiat de vasta posibilitate de a utiliza mijloacele audio-vizuale frontale, fapt ce acționează profund asupra întregului sistem de predare-învățare. Pe zi ce trece se studiază mai atent relații și aspecte noi ale școlii și educației.

În acest context, subscriem la tezele că școala și educația dețin în societatea modernă funcția de a prepara cadre pentru o economie ce încă nu există și, firește, pentru o societate ce există doar în proiecte îndrăznețe. Aceste teze există condensate în structura învățămîntului nostru, în elanul constructiv ce le-a dat ființă.

Există numeroase lucrări ce abordează multilateral problemele raportului dintre școală și industrie, școală și productivitatea muncii, școală și economie (Edgar Faure, Firestone O.J., Shulz Th. W., Denison E., Malița M., Nicolae V. etc.). S-a calculat și pregnanța așa-numitului „factor rezidual” drept cotă-parte a contribuției școlii și educației la creșterea venitului național (Firestone, Canada). Relația inversă ne era pînă ieri mai inaccesibilă. Desigur, toate acestea ne îndreptă-

țesc să considerăm școala ca un fel de industrie de bază a viitorului, care produce material uman capabil să realizeze „tehnologia transformării vieții și a societății multilaterale dezvoltate”. În esență, responsabilitățile noi ale școlii sînt evidente și discuțiile pe acest plan devin superflue. Mai puțin clare sînt căile, demersurile de parcurs.

Iată însă că tradiționaliștii ca R. Hutchins (conducătorul Centrului de studii al Instituțiilor democratice — S.U.A.) și neoristotelienii critică în gura mare slaba adaptare a sistemelor de educație moderne la cerințele erei industriale și la ritmurile ei de dezvoltare (de acord, pînă aici) și consideră că educatorii care s-au angajat în acțiunea de apropiere a școlii de societatea modernă întrețin cultul imediatului, sînt prezentiști (implicit luptă pentru fixarea prezentului în dauna viitorului și a progresului). Deja s-a consumat ceva cerneală în problema aceasta și s-au difuzat o grămadă de sofisme, s-au stîrnit confuzii de toate nuanțele. Ultraprogresiiștii de ultimă oră se și văd frustrați de „apropierea viitorului” datorită incetinelii cu care se urnesc sistemele de învățămînt... ca și cînd școala ar crea viața socială și nu invers.

Totuși, undeva se conturează necesitatea ca atenția noastră să se axeze mai mult și mai analitic asupra necesității de a apropia școala

Prof. univ. dr. URSULA SCHIOPU

(Continuare în pag. a 3-a)

Non stop pentru elevi

Vineri nu se mai găsesc programe de radio și televiziune. Telespectatorii — un procent respectabil îl formează tineretul școlar — se aprovizionează din timp pentru a se asigura, cu câteva zile mai devreme, că micul ecran le va oferi plăcute surprize sau așteptate reîntâlniri.

Și, dis-de-dimineață, în singura zi de repaus — deși a venit într-adevăr primăvara — ne instalăm în fața ecranului hipnotizor, încercând să împrumutăm ochii și sensibilitatea tinerilor de vîrstă școlară. Firește ar fi să începem cu gimnastica matinală. Totuși, duminică se doarme mai mult, așa că amînăm deschiderea televizorului cu câteva minute. „Cravatele roșii” ne înviează. „Tolba cu scrisori”, iscusit alcătuită de cuplul Alecu — senior și junior — îi împacă pe cei mai mici cu ei înșiși, pregătindu-i pentru revederea cu istețul Flipper — amnezic în acest episod — și neastîmpăratul său prieten Bud. Apoi, elevii-telespectatori trec conștiințioși la pregătirea lecțiilor pentru luni. Îi incită cele câteva ore bune de încordată atenție pe care le promit meciurile de handbal feminin și de fotbal (e mai comod și mai puțin riscant să te agiți în propriul tău fotoliu, decît pe banchetele tribunelor din stadioane). S-a încheiat și repriza a II-a. Oftăm sau jubilăm din spirit de echipă și, cînd să ne așezăm la masă, pentru recuperarea energiei nervoase, ne oprește neînvingul Mighty Mouse, exploatat de redactorii de la Copii și tineret pînă la extenuare. Elevii își amintesc admirîndu-l pe Walt Disney că mai au de terminat niște planșe pentru ora de desen. Hotărîsc să mîncească, totuși, și înghit supra cu gâlucșii odată cu gogoșile lui Puiu Călinescu (Nu-i nimic, ne-a plăcut și Brigitte Bardot și Sophia Loren). Se putea închide aparatul — o mică și salvatoare pauză pentru recapitularea la literatură română — dar urma „Pierduți în spațiu” (Părinții răsufle eliberați: „În sfîrșit, ultimul episod, ne-am regăsit liniștea de după-amiază”). Dar ei tot nu s-au întors la mama Terra. Seamănă a amenințare. Acum, că s-au dus — deocamdată — putem spune adevărul: îl preferăm, încă, pe bătrînul Jules Verne. Poate „Tunelul timpului” ne va scuti de cronofagie. E ora 18. O oră și jumătate de libertate pentru elevii hipnotizați de ecran. Trebuie să aleagă: desenele, recapitularea sau puțină plimbare în aer liber. Părinții optează pentru aer („Ai stat toată după-amiază închis în casă, cu

nasul în televizor!”) La ora 20,30 alt film, „Căpitanul”, cu Jean Marais. După film, tatăl vrea s-o asculte pe Angela Similea, mamei îi place vocea lui Florin Bogardo. În fond, de ce să nu se destîndă și tinerii cu puțină muzică ușoară? Și ce dacă i-au mai auzit? Mai ales, că imediat se transmit știrile sportive din toată lumea. Acum putem închide televizorul.

Ne gîndim la elevii care au urmărit, ca și noi, programul. Îi compătimim. S-ar putea spune: ce importanță are? Peste 4 zile pentru ei începe vacanța. Și-afară, primăvara-i primăvară! Așa este. Dar săptămîna aceasta a început seria filmelor mari la televizor. Și emisiunile pentru tineret. Și muzică ușoară. Și mai e și teleshcoala — geografia României, biologie, economie politică — joi 5 aprilie, în chiar ultima zi de școală! Și ...Stop! Selecție!

După premieră

Nu este prima dată cînd ne întrebăm de ce se scrie despre spectacolele de teatru numai după premiere? Și chiar despre toate, fie strălucite, fie slabe. Este adevărat că, mai ales atunci cînd te ajută critica dramatică, sînt piese pe care — cu toate că nu le-ai văzut la spectacolul de debut — nu dorești să le cunoști niciodată. (Prejudecată, firește). Dar există și altfel de spectacole. Se aseamănă cu muzica bună. Vrei să te mai întîlnești cu ele, cum ție dor de o noaptea de Chopin sau de un concert de Beethoven. Or, te mulțumește gîndul că urmărești, din nou, evoluția actorilor din „Oameni și șoareci”, de pildă — după atîta vreme de la premieră, spectacolul se joacă tot cu săli pline — așa cum te bucuri cînd îi ascuți, des, istovitor de des, pe interpretorii de muzică ușoară preferați.

Am revăzut piesa lui Steinbeck, duminică seara, interpretată de un colectiv al Teatrului Național-București. Ne-a emoționat Florin Piersic mai mult decît la premieră. După

primul tablou, sub ochii stăruitori ai sălii, ne-a convins și Matei Alexandru. Pentru că au reușit — după cite reprezentații? — să nu dea impresia de repetare, de oboseală profesională. În pauză, m-am apropiat de un grup de tineri. Am tras cu urechea. (Scuzabil, îmi făceam meseria). Erau contaminați de atmosfera scenei. Vorbeau despre Lennie, George, Candy, Carlson, Slim fără să pomenească numele actorilor. Or, acest lucru, este într-adevăr notabil: la atîta vreme după premieră, personajele sînt vii, sînt ele, nu s-au transformat în actorii care le-au împrumutat numele pentru o seară.

Cu toate că textul dramatic nu ridică dificultăți, pentru cei mai tineri dintre spectatori, care respectă și iubesc teatrul, am dori și altele de caete program. De exemplu, închinate unor renumiți autori dramatici regizori sau scenografi români.

Revista revistelor

Din „Dialogul” revistei „Tînărul leninist” cu cititorii ei, reținem aprecierile unui elev din Craiova despre această publicație: „Cea mai populară, mai apreciată revistă a tineretului”. Am citit, de la prima la ultima filă, numărul 3, 1973. Mărturisesc sincer, fără să fim tentați să sarim peste prea multe rubrici. Nu recurgem la superlativul întrebuintat de cititorii amintit, dar notăm cu reală satisfacție că „Tînărul leninist” este o publicație solid conțurată, bine scrisă, apelînd la colaboratori serioși, cu un condei agil, exersat; dar mai ales o revistă cu probleme care se circumscriu preocupărilor tinerilor de toate vîrstele, elucidate cu sobrietate și cu aplomb, fără a deveni rigide prin modalitățile de tratare sau prin soluții unilaterale. Și încă ceva: titluri și subtitluri inteligente, sintetice, magnetice: „un mic paradox mare” (ancheta din pag. 2, 3, 13), „Mi-ar fi rușine să mă întîlnesc cu pădurea dacă aș ști că am trădat-o” (Istorie contemporană, pag. 8, 9), „Mai multe vieți ale ideii” („Diagnostic în doi” pag. 33—35).

Pentru oportunitatea lor, pentru actualitatea dezbaterilor și pentru receptivitatea de care se bucură în rîndul cititorilor, mai amintim materialele: „Temperamentul test”, „Timpul la persoana întii”, „Stilul participativ”, „Viteze psihice”. Fără a-i face o grație publicitate, recomandăm revista cu sinceritatea cu care o primesc lectorii ei.

VALERIA BACIU

Prioritate formativului

(Urmare din pag. 1)

menea forme de creativitate ca cea solicitată în descoperirea (nu în crearea) unor noi specii de plante sau de animale, s-ar fi putut construi reactorul atomic? Ar fi trebuit, pentru a construi reactorul atomic, cu capacitățile de descoperitori amintite, să găsim niște materiale refractare în „mama natură”, pe Terra, sau pe Lună, care să reziste la mii de grade temperatură, la presiuni de mii de atmosfere etc. O formă a creativității i-a ajutat însă pe cei care au construit reactorul atomic și aceasta este cea mai valoroasă astăzi, căci, mai ales, ea asigură integrarea eficientă a tinerilor în societatea contemporană. Este vorba de capacitatea de a compune și recomune din date vechi (cunoscute) sisteme și structuri cu funcționalități noi. Dacă nu ar fi existat aceste capacități nu s-ar fi putut construi reactorul atomic. Aici a intervenit capacitatea creativă mult solicitată în contemporaneitate. Iată, deci, că, atunci cînd discutăm despre un învățămînt formativ, în sens modern, și punem pe primul plan gîndirea creatoare, este necesar să studiem și care anume din formele de creativitate sînt solicitate cu prioritate de epoca noastră contemporană.

Un alt aspect, foarte important, al învățămîntului formativ constă în faptul că acesta trebuie să educe educaționalitatea, adică să formeze un om capabil să se autoperfecționeze. Poate că cel mai mare neajuns al învățămîntului cu prioritate informativ se concretizează în stingerea gustului pentru noi cunoștințe.

Dat fiind faptul că învățămîntul bazat pe numeroase examene, promovează cu succes pe cei care memorează mai multe informații, înseși eforturile pentru asemenea memorare trezesc aversiune pentru o continuă perfecționare bazată pe studiu.

De fapt, marea carență a învățămîntului informativ-excesiv constă în faptul că nu formează adevărați oameni de cultură, intelectuali, în sensul corect, adică oameni în măsură să contribuie la progresul propriilor lor specialități prin înțelegerea și fructificarea datelor noi.

Dacă sensul învățămîntului formativ trebuie integrat pe baza analizelor mai sus-menționate, rezultă că și tradiționalele metode de învățămînt trebuie reorientate în direcția acestui sens și folosite unele metode noi cu mari rezerve pentru educarea creativității.

Faza finală a concursului liceelor de artă

În zilele de 7, 8 și 9 aprilie, în sala George Enescu a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, se va desfășura faza republicană a concursului elevilor din școlile generale de muzică și liceele de muzică. În zilele de 6 și 7, în sala Operei maghiare din Cluj, va avea loc faza republicană a concursului liceelor de coregrafie.

O nouă tehnică artistică: rofotopia

Încă o inițiativă care se dovedește a fi prima în țară: expoziția experimentală de rofotopia a Nataliei Rusu (inventatoarea procedurii rofotopiei în varianta sugativă ca matriță transpoartătoare de culoare de apă) și a micilor discipoli de la Școala generală de 10 ani nr. 198

din București, sub conducerea profesorului de desen Ion Șuşală, expoziție deschisă în ziua de 29 martie a.c. în localul școlii.

Procedeu, brevetat încă din anul 1963, s-a aplicat în primul cerc de rofotopia din țară aici, printre elevii de la Școala nr. 198, la 1 februarie 1973. Fășionați de frumos, elevii au fost inițiați timp de două luni în tainele unei tehnici artistice noi, care „nu cere decît mijloace foarte simple și cheltuială minimă”.

Așteptăm cu interes ca, printr-o adevărată popularizare acest procedeu de multiplicare a acuarelei să facă noi adepți.

D. V.

Expoziția de pictură Rodica

Dumitrașcu-Leontescu

Expoziția de la Dalles — prima expoziție personală a educatoarei Rodica Dumitrașcu-Le-

ontescu, după alte câteva în grup — ne relevă o artistă autentică, care are multe de spus în colostrul cu lumea inconjurătoare întreținut prin intermediul culorilor. Florile, copiii (care ce sînt altceva decît tot niște flori?), peisajul cu vegetație luxuriantă, plin de viață și dinamism — iată temele preferate ale artistei. Cele 40 de tablouri expuse, selectate cu gust și exigență, ne aduc în față mai mult decît expozițiile precedente o personalitate în mare măsură conturată care îmbină într-un mod fericit cele mai bune tradiții ale picturii noastre cu modalitățile moderne de expresie, asimilate organic și fără stridențe, dovedind mari disponibilități creatoare.

Nu știm cît din arta sa transmite educatoarea Rodica Dumitrașcu-Leontescu copiilor de grădiniță, alături de care trăiește zilnic. Dar știm — și se poate convinge oricine de acest lucru vizitînd expoziția — că

gingășie și inocență, cită copilărie, cit soare împrumutat ea de la acești copii.

R. DIMITRIE

În atenția profesorilor de biologie

Aducem la cunoștința cititorilor noștri inițiativa conducerii Facultății de biologie de la Universitatea din București de a organiza anual seminarii cu teme de interes prioritar din domeniul științelor biologice. Sedințele seminariilor care se desfășoară pe marginea unor expuneri efectuate de cadre didactice universitare au loc lunar în incinta facultății, în amfiteatrul „Dimitrie Voinov”. Tema seminarului pentru anul universitar 1972/1973 este „Progrese și perspective ale biologiei contemporane”.

Expunerile din seminarii vor fi publicate într-un volum care va putea fi procurat de la Societatea de științe biologice.

ÎNȚIRZIEREA ȘCOLARĂ

Deși în strânsă legătură cu abandonarea cursurilor, întârzierea școlară — dealtfel mult mai complexă — care se manifestă prin repetarea unuia sau a mai multor ani de studii, este un fenomen școlar cu profunde implicații sociale și pedagogice.

Avem în vedere că repetenția prelungeste în fapt, pentru un an, doi sau trei, durata reală a instruirii considerate obligatorii. Eforturile pe care societatea noastră le face — pe toate planurile — pentru a asigura instruirea întregului tineret pe o durată de minimum 8 ani și — în curs de înfăptuire — 10 ani sunt amplificate proporțional cu mărimea acelei părți din fiecare generație care efectuează cele opt clase ale școlii generale în nouă, zece sau chiar unsprezece ani.

Pe plan social, acest fapt are cel puțin două urmări nedorite: a) se ajunge la o sporire a cheltuielilor făcute de societate pentru instruirea generală a generațiilor tinere; b) prin repetarea unor ani de studii, se întârzie — corespunzător — absolvirea școlii și, deci, intrarea unei părți din fiecare generație tină în grupa de vârstă activă, integrarea acesteia în activitatea socio-profesională.

Necesitatea cercetării fenomenului

Chiar dacă am avea în vedere numai aceste două aspecte, ele sînt suficiente pentru a demonstra faptul că, în perspectiva intereselor întregii societăți, întârzierile școlare și, mai ales, dimensiunile acestui fenomen, reprezintă un indicator de primă importanță pentru evaluarea randamentului școlii generale și obligatorii la un moment dat. În acest context, fără să ne propunem examinarea tuturor implicațiilor fenomenului, consemnăm că repetenția, care duce la o școlarizare întârziată, nu trebuie privită ca un fenomen obișnuit, inerent activității școlare, nici ca o chestiune care privește numai școlii în cauză, ci, dimpotrivă, ea constituie unul din aspectele esențiale ale acțiunii de sporire a eficienței activității școlare.

Există și aspecte de ordin psihopedagogic care atestă necesitatea cercetării multilaterale și aprofundate a acestui fenomen. De pildă, este de domeniul constatării curente faptul că repetarea unui an de studii, mai cu seamă în școala obligatorie, constituie, în multe cazuri, un traumatism moral pentru cei în cauză, iar în cazurile în care are loc a doua sau a treia oară în aceeași clasă sau pe parcursul unui ciclu de învățămînt, devine un factor generator de abandon școlar. Experiența școlară în această privință demonstrează că o parte însemnată din elevii care intrerup studiile înainte de absolvirea școlii datoresc aceasta unor insuccese școlare care le formează convingerea că nu sînt apti pentru a face față la rînd cu colegii lor, exigențelor școlare.

Constatari, ipoteze și premise

În prezent, apelînd la argumentarea datelor statistice privind eșecurile școlare — aproape singura modalitate folosită pentru cunoașterea în ansamblu a dimensiunilor fenomenului de întârziere școlară — se pot face cîteva constatări, considerate doar ipoteze și premise ale unei cercetări multilaterale și rigurose științifice ale acestui fenomen: a) Coeficientul eșecului școlar este mai ridicat la prima clasă elementară. Acesta poate fi explicat prin mai multe cauze: capacități diferite de adaptare la programul școlar; diferența de nivel cultural și de dezvoltare intelectuală între copii, generate de mediul cultural familial diferit și de faptul că unii au beneficiat de activitatea de propedeutică școlară în grădiniță, iar alții nu; în fine, pentru a ne opri numai asupra cauzelor cu o frecvență mai mare, depistarea în primul an de activitate școlară a unor deficiențe, mai ales intelectuale, care nu pot fi diagnosticate cu certitudine în perioada antepreșcolară. b) Procentul de repetenție scade treptat în clasele următoare ale ciclului elementar, ajungînd chiar pînă la cota care reprezintă $\frac{1}{2}$ față de prima clasă. c) În clasa a V-a, ca urmare a dificultăților de adaptare pe care le comportă trecerea de la o activitate școlară condusă de un învățător la una realizată cu participarea mai multor persoane specializate, la care se adaugă schimbarea școlii de către o parte însemnată de copii, se înregistrează, de asemenea, un procent mai ridicat de repetenție, foarte apropiat de cel constatat la începutul școlii. d) Este în scădere, de la o clasă la alta, în ciclul al doilea al școlii generale. e) Semnificativ este faptul că numărul întârzierilor școlare este mai mare printre băieții decît printre fete. Datele psihologiei diferențiale dovedesc superioritatea fetelor în îndeplinirea îndatoririlor lor școlare, în asimilarea cunoștințelor care fac apel la memorare, în timp ce băieții au înclinații către discipline matematice și tehnice, precum și abilități tehnico-practice mai puțin dificile în școala generală.

Trei jaloane

Pentru sporirea randamentului muncii școlare și, implicit, a eficienței sociale și pedagogice a școlii generale este necesară, atît în planul fiecărei școli cît și în activitatea de conducere a învățămîntului pe o arie mai mare (directori coordonatori sau inspectorate școlare) analiza științifică și multilaterală a întârzierii școlare, depistarea cauzelor care o provoacă, în vederea proiectării unor măsuri adecvate de remediere.

Elaborarea indicatorilor și tehnicilor de evaluare a întârzierii școlare și, mai ales, a măsurilor de sistem ce

trebuie proiectate în vederea diminuării acestui fenomen, urmează să se facă în perspectiva a trei ideii pedagogice: a) Întîi, școala de bază, oricare ar fi durata ei, fiind menită să asigure instruirea generațiilor cu întregul lor efectiv, realizează într-un grad mai mare obiectivul său fundamental de valorificare a energiilor umane ale fiecărei generații în măsura în care reduce la minimum atît abandonarea studiilor, cît și întârzierile școlare. b) Cel puțin pînă în momentul în care, prin perfecționarea sistemului școlar și a tehnicii didactice, aceste fenomene vor fi complet înlăturate, este nevoie de conceperea unor forme instituționalizate pentru școlarizarea adecvată a celor care nu au efectuat studiile considerate minime, la vîrsta corespunzătoare. Existența abandonului și a întârzierilor școlare impune cu necesitate menținerea și, în caz de nevoie, extinderea formelor de instruire pentru perioada de vîrstă ce se situează dincolo de vîrsta școlarității. c) Subsistemul, în care se realizează instruirea generală de bază, trebuie să reflecte în structură și în conținut același principiu general al unui sistem școlar modern, conform căruia se asigură circulația liberă a elevilor de la un tip de școală la altul sau de la o formă de învățămînt la alta atunci cînd asemenea reorientări sînt necesare în evoluția copiilor.

Alți factori

Expresie a acestui principiu, în forma specifică instruirii de bază, subsistemul acesta urmează să cuprindă paralel cu învățămîntul obișnuit, pentru copii și tineri de vîrstă școlară, „forme complementare” sau „paralele” (învățămînt seral, prin corespondență, învățămînt pentru handicapați) pentru a permite celor abandonați sau întârziați să-și completeze pregătirea teoretică și să dobîndească o formare profesională.

(Mai pot fi situații de conjunctură — îmbolnăviri, frecvență neregulată, depărtare de școală — care de asemenea influențează sensibil asupra rezultatelor școlare).

Experiența școlară ne arată că există anumiți factori și unele condiții care favorizează întârzierea școlară. Unele au caracter economico-social, referitoare la condițiile de viață ale copiilor în familie (starea materială, nivelul socio-cultural și unitatea familiei, climatul afectiv al acesteia etc.). În general, acestea acționează pe tot parcursul școlarității, constituind cauze cu caracter general, dar prin care nu pot fi explicate variațiile sensibile ale dimensiunii fenomenului la diferite clase.

Alte cauze sînt de ordin psihologic — dezvoltarea intelectuală lentă, motivație slabă față de învățătură; ori de natură pedagogică, referitoare la slăbiciuni ale muncii didactice desfășurate de școală (activitate nesatisfăcătoare, absența unor acțiuni de sprijinire a elevilor etc.).

Efectele unora dintre aceste cauze pot fi diminuate sau înlăturate pe măsura reexaminării rețelei școlilor generale, prin asigurarea transportului elevilor care frecventează școli în alte localități decît cele în care își au domiciliul stabil, extinderea rețelei internatelor școlare, folosirea rațională a burselor școlare, conceperea unor forme de instruire diferențiată ș.a.

Altele impun o examinare atentă a diverselor aspecte ale muncii didactice, de exemplu, cele referitoare la conținutul învățămîntului și la metodele de lucru folosite în prima clasă elementară, sau la folosirea unor activități care să ușureze acomodarea elevilor în trecerea de la clasa a IV-a la clasa a V-a ș.a.

Pe de altă parte, în fiecare școală este necesară o atenție mult mai mare analizei fiecărui caz de repetare a unui an de studii pentru a elimina pe cît posibil cauzele care duc la această situație.

Conf. dr. ION T. RADU

La o oră de geografie, în clasa a IV-a, la Școala generală nr. 205 din Capitală

Toate drumurile duc spre om

(Urmare din pag. 1)

nu de orice formă de practică socială (fiindcă despre acest fenomen e vorba), nu de orice fel de industrie, nu la întimplare, ci de formele cele mai avansate de muncă care încorporează o mai mare „cantitate de viitor”.

Încercînd să redimensionăm datele problemei, toate drumurile duc la om, mai exact la tînar, la tîneret și la societate.

Dacă, înainte cu cîteva decenii, psihologii aveau în atenție un anu-

mit model al actului de învățare, cu schema redusă, în care „cunoștințele” se depozitau, înzestrînd o personalitate sau alta, în psihologia modernă, actul învățării este privit ca un model în care subiectul uman este o stație tranzitorie, un canal de comunicare. Accentul se mută sensibil dinspre „depozite și piramide de cunoștințe” spre operații care servesc utilizării cunoștințelor.

Schimbarea are proporțiile unei adevărate revoluții coperniciene. Se antrenează în aceste condiții modi-

ficări importante în structura de bază a învățării, atît pentru formarea unei atitudini interogative față de problemele societății, practicii și științei (intrarea în stație), cît și pentru încărcarea explozivă a cunoștințelor cu potențialități diverse de aplicabilitate (la ieșire). În termenii mai de specialitate se preconizează activarea învățării prin descoperire (la intrarea în stație) și se include printre obiectivele educației stimularea capacităților explozive de creativitate (pentru ieșirea din stație).

TEORIA ȘI PRACTICA INSTRUIRII

asteptat are o comportare rigidă și cazonă, dacă micul elev este de la început întâmpinat cu un lung șir de pedepse pentru fiecare gest care nu corespunde exigențelor educatorului, el va adopta de la început o atitudine de apărare, manifestată fie prin retragere în el însuși, fie prin atitudini de protest care afectează disciplina clasei.

Fără îndoială, regulamentul școlar este obligatoriu pentru fiecare elev, dar el nu trebuie confundat cu o permanentă constrângere.

Se afirmă uneori necesitatea ca în școală climatul să fie mai sever decât în familie, copilul trebuind să simtă o deosebire de atitudine care să-i impună un comportament diferențiat. În acest fel, elevul ar fi apărut de efectele eventualei supra-protecții și ale răsfățului pe care-l înfățișează adeseori în familie. Ar fi o greșală ca unele comportamente negative ale familiei să continue și în școală, dar această disociere nu justifică o atitudine aversivă față de elev, care, departe de a-l pregăti pentru viață, are efecte negative asupra formării personalității sale și a echilibrului său afectiv.

În școala noastră lucrează multe cadre didactice cu experiență care știu să îmbine autoritatea și dragos-

Comportament aversiv

Fiecare etapă pe care o parcurge societatea noastră pune în fața școlii exigențe mereu sporite. Școlii i se cere astăzi nu numai să formeze și să informeze, ci și, de pe poziții prospective, să determine un interes constant pentru cunoaștere, pentru reînnoșirea și completarea permanentă a cunoștințelor și după absolvirea școlii.

Realizarea acestui obiectiv implică nu numai obligația de „a-l învăța pe elev să învețe”, ci și închegarea unor legături afective puternice, cu tot ceea ce școala reprezintă pentru elev.

Crearea unui climat bazat pe comprehensiune favorizează o orientare afectivă pozitivă a elevului, ajutându-l să-și construiască motivații profunde pentru activitatea sa școlară. Ulterior, exigențele societății sub aspectul adaptării la noile structuri profesionale vor fi considerate ca firești, reprezentarea afectivă pozitivă a învățării acționând în acest sens.

Desigur, tehnologia învățămîntului a făcut astăzi mari progrese. Totuși, metodele didactice ultramoderne, laboratoarele și cabinetele școlare, atelierele inzestrate cu cea mai nouă aparatură nu epuizează condițiile unui proces instructiv-educativ eficient. Tot atât de importantă ni se pare crearea în școală, din primele zile ale învățării, a unui climat pozitiv în relațiile dintre profesori și elev.

O deosebită însemnătate are momentul în care copilul face cunoștință cu școala. Dacă acela care personifică pentru copil evenimentul mult

tea pentru elevi, care își prezintă exigențele în forme acceptate de copii ca ceva firesc. Totuși, mai înfățișăm învățători și profesori partizani ai unui autoritarism excesiv, care consideră cea mai mică abatere de la schemele comportamentale rigide ca pe un delict educativ grav, ce trebuie sancționat cu o pedeapsă adeseori disproporționată cu fapta. În același sens, ironia, tonul permanent iritat, jignirea nu sînt cele mai potrivite procedee pentru a forma la elevi o reprezentare a școlii care să-i îndemne și mai târziu la menținerea unei atitudini pozitive față de învățatură.

Eliminarea comportamentelor aversive în relațiile cu elevii trebuie să constituie o preocupare permanentă a întregului colectiv de educatori din școală. Cunoașterea profundă a elevilor, utilizarea ei în fiecare moment al desfășurării procesului instructiv-educativ oferă posibilitatea detectării rapide a efectelor pe care le-ar putea avea o atitudine aversivă. De asemenea, cooperarea între profesori, frontul unic al educatorilor, exigențele comune și modul asemănător de a aprecia rezultatele pozitive și negative creează condiții pentru formarea climatului afectiv pe care-l dorim școlii noastre.

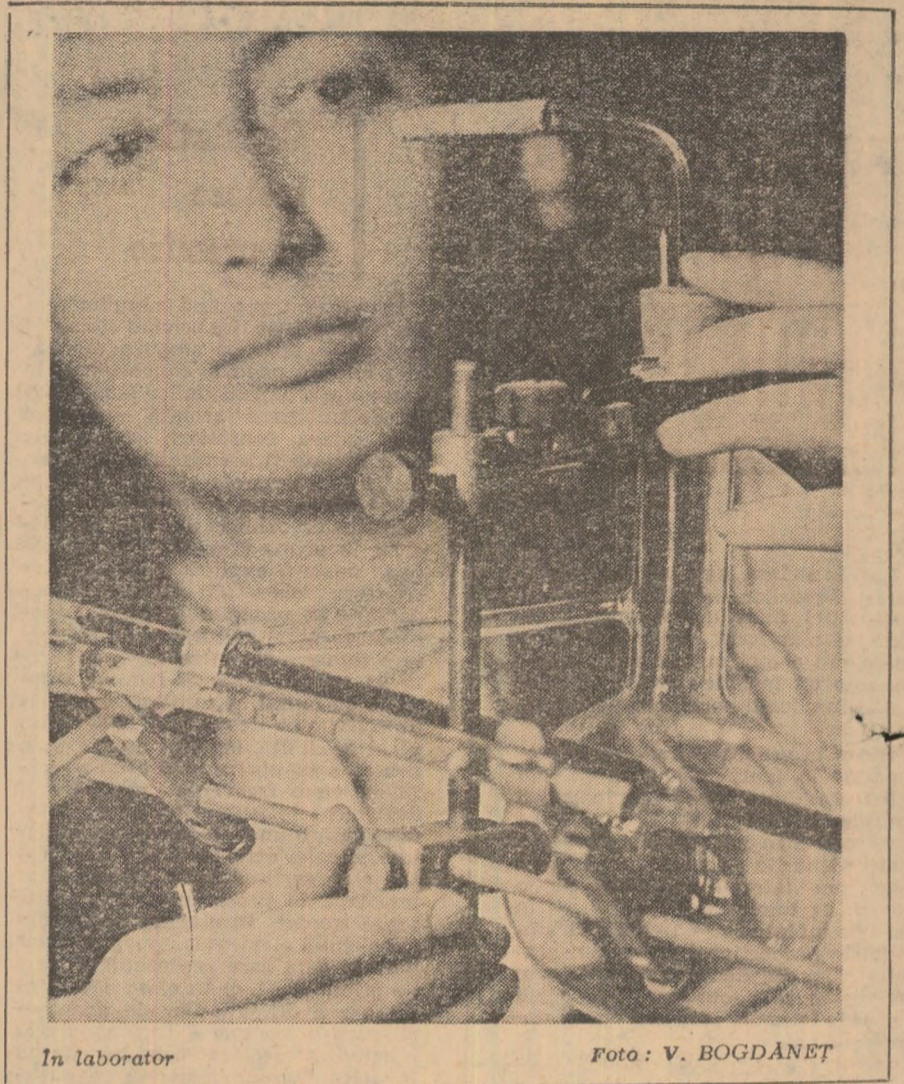
Am convingerea că fiecare dintre noi putem găsi în această direcție un domeniu de acțiune și creație pedagogică.

JULIETA ALEXANDRU
Institutul de științe
pedagogice

Lucrări practice în laboratorul de fizică

Foto: V. BOGDĂNEȚ

In laborator

Foto: V. BOGDĂNEȚ

Corespund manualele de limba franceză cerințelor actuale? Dar programele?

Concepute și realizate în spiritul noilor orientări metodice și al cercetărilor recente din domeniul lingvisticii aplicate și al pedagogiei limbilor moderne, manualele claselor V—VIII constituie, după opinia noastră, excelente instrumente de lucru, atât pentru profesor cit și pentru elevi. Nu același lucru se poate afirma despre manualele anilor I și II ai liceelor de cultură generală. Acestea au mai fost criticate pentru lipsa unor linii directoare care să le orienteze spre niște obiective clare. În plus, textele, nefolosind dialogul, nu sînt atractive și nu oferă, conform noilor orientări pedagogice, „situații de viață”.

Dar și din punct de vedere al concepției, manualele sînt depășite. Anul I, de pildă, ar trebui să fie un an de omogenizare a cunoștințelor elevilor, întrucît aceștia vin de la școli diferite, cu nivele negale de pregătire. În anul II — limba uzuală fiind însușită (sau aproape) — elevii vor face cunoștință cu limba literară. — textele predominante urmînd să fie însă cele de cultură și civilizație. În fapt, predomină textele literare selectate într-un mod evident eclectic din punct de vedere al „nivelului” limbii: Anatole France, Voltaire, Daudet, La Fontaine, Péguy, Rimbaud, Gamarra... În anii III și IV se studiază evoluția literaturii franceze — privită în mod cronologic — deci pornindu-se de la textele mai greu spre cele mai ușor accesibile... În această privință, opiniile se situează între două extreme. Unii contestă utilita-

tea studierii literaturii („...en l'an de grâce 1970, vos bons auteurs nous intéressent beaucoup moins que la vie quotidienne de vos paysans ou la dernière chanson de Felix Leclerc” — în „Le Français dans le Monde nr. 72, articolul „S.O.S. civilisation française” de Sten Gunnar Hellström). Trecînd peste aspectul de frondă al acestei opinii, nu se poate totuși nega că ar trebui introduse mai multe texte referitoare la cultură și civilizație, dat fiind caracterul aplicativ al studierii limbilor moderne. Alții acordă studierii textelor literare niște virtuți quasis-miraculoase. Aceștia susțin că — plecînd de la o pagină sau două, ori de la o poezie — se poate spune totul... și încă ceva, despre epocă, școala sau curentul literar în care autorul se încadrează, valențele etice și estetice ale întregii sale opere — în afara analizei propriuzise a textului sau poeziei respective. E clar că procedul lui Cuvier nu poate fi aplicat în literatură. Dar chiar și la limba română, se încumetă un profesor să definească — în totalitatea lor — pe Arghezi sau Sadoveanu, pornind de la analiza unei poezii sau unui extras de două pagini? Închide poezia lui Rimbaud „La bohème” tot tumultul sufletec al autorului, precum și cea fulgurantă de geniu? Atunci cum să reușească profesorul de franceză — oricît de magistral ar preda — să prezinte scînteia la proporțiile unui rug incandescent? Pe bună dreptate subliniază I. Vicol în articolul „Predarea literaturii în clasele mari” publicat în culegerea „Limbile moderne în școală” vol. I, 1972 că: „...uităm prea adesea că, în învățămîntul de cultură generală noi sîntem profesori de limbă și nu de literatură și că predarea acesteia din urmă este un simplu pretext, un instrument plăcut, interesant și atractiv pentru învățarea limbii...”

Socot că manualele ar trebui diferențiate (pe licee de cultură generală, de specialitate, pedagogice, de muzică etc.) iar studiul literaturii accentuat la clasele umaniste și cercurile de elevi care s-ar interesa în mod deosebit de literatură. Pentru secțiile reale, ar trebui niște manuale care să cuprindă mai multe aspecte aplicative din matematică, fizică etc. De altfel, chiar programa actuală arată că, întrucît manualele moderne urmează „a se elabora treptat, începînd cu anul școlar 1973—74, este absolut necesar ca profesorii de specialitate să le folosească (ne cele actuale) în mod creator”. Sau, mai limpede spus, actualele manuale nu sînt corespunzătoare, ele fiind întocmite după niște programe care, de mulți ani, s-au schimbat în așa fel încît... nu s-a modificat nimic.

FLORIN ANGHEV
Liceul „N. Bălcescu” Fitești

Grupul în procesul educațional

Dacă în fixarea scopurilor educative nu se poate face abstracție de particularitățile de vîrstă ale copiilor și, mai ales, de cele individuale, de asemenea, nu se pot ignora nici particularitățile psihosociologice ale colectivelor din care fac parte cei educați. Relația elev-elev, relația elevului cu grupul din care face parte, relația grupului, cu personalitatea sa, cu un alt grup sau relația profesor-elev, privită ca o relație interpersonală, nu numai în activitatea de pregătire intelectuală, ci și în afara ei, sînt factori importanți care și pun amprenta asupra dezvoltării personalității elevilor.

Tot mai mulți cercetători susțin ideea caracterului formativ al relațiilor interpersonale. Astfel, D. Anzieu emite ipoteza „priorității raporturilor interindividuale asupra tuturor formelor dezvoltării psihice”. W. Kay vede sarcina primordială a școlii în a-i învăța pe „oameni să conviețuască cu oamenii”. Ideea a cărei realizare o consideră salutară „în condiții în care cheltuim mii de ore pentru a-l învăța pe copil să trăiască cu cărțile și, aproape, nici una pentru a-l învăța să trăiască cu oamenii, deși, după ce va părăsi școala, el își va petrece poate o jumătate de oră pe zi în compania cărților, iar tot timpul și-l va petrece în compania oamenilor”. C. Rogers consideră că ar fi util ca „măcar costul a 1-2 rachete să fie utilizat pentru cercetări privind o mai bună înțelegere între oameni”. P. Bartolini arată că „orice tip de raport interindividual are și un efect educativ indirect”.

De cele mai multe ori, în cadrul unei colectivități de elevi ființează concomitent atât relații interpersonale pozitive, cât și negative. Problema de ordin practic care se pune este de a sesiza caracterul acestor relații și de a interveni, pe această bază, în orientarea lor adecvată, chiar în modificarea lor dacă este cazul. Astfel, se va proceda la temporizarea celor cu tendințe extreme, excesive, la activizarea celor rămași în urmă, a celor pasivi, la redimensionarea relațiilor prezente etc.

În cazul nefcadrării adecvate a unor elevi în colectiv trebuie depistată cauza. Această nefcadrare se poate, uneori, datora unei „ambivalențe psihologice”, care se referă — după cum spune R.L. Coser — la sentimentele contradictorii în cadrul aceleiași persoane. Alteori, nefcadrarea în colectiv poate fi cauzată de o „ambivalență sociologică”, care se referă la atitudinea neadecvată față de rol și poate fi efectul unei contradicții care survine de la un singur partener al rolului.

Cercetătorii dinamicii grupului arată că ceea ce blochează progresul unui grup către soluția unei probleme este, de multe ori, mai puțin o chestiune intelectuală, cât mai ales un complex afectiv provocat de o tensiune latentă între unii membri,

de opoziția unui lider care vrea să se impună etc. Deci, trebuie avută în vedere dinamica statutelor și rolurilor primite sau asumate de elevi, ca și influența directă a relațiilor interpersonale asupra formării și dezvoltării personalității lor.

Literatura de specialitate menționează faptul că în grupurile de elevi în care predomină relații interpersonale negative, conflictuale, sînt rezultatele de ordin educativ, cât și rezultatele la învățătură sînt mult inferioare față de cele din grupurile de elevi în care predomină relații interpersonale pozitive, de colaborare, cu caracter mobilizator.

Importanța încheierii colectivului în educația școlară este un fapt dovedit, deoarece grupul — ca unitate distinctă — poate amplifica eficiența activității elevilor, ca urmare a cooperării, activizându-le potențialitățile, sporindu-le forța creativă; de asemenea, le poate dezvolta viața afectivă, cât și atitudinile. Deci, în gruparea elevilor pentru anumite activități trebuie să se țină seama atât de interesele, aptitudinile, priceperile și deprinderile lor, cât și de relațiile interpersonale afective.

Relațiile interpersonale pozitive, pe lângă faptul că facilitează cooperarea elevilor în vederea realizării unor sarcini școlare care necesită activitatea în grup, precum și a sarcinilor extrașcolare, duc la restructurarea adecvată a modului de comportare a celor care au avut dificultăți în încadrarea în colectiv.

Valorificarea relațiilor interpersonale care dau un climat motivațional-afectiv optimizant trebuie să se realizeze în cadrul oricărui grup de elevi. Aceasta presupune asigurarea tratării diferențiate a elevilor, activizându-li-se potențialitățile cu ajutorul unor metode și procedee adecvate, angajarea mai largă a personalității fiecărui elev în activitate, integrarea eficientă în colectiv.

În țara noastră, sistemul de învățămînt este în consens cu educarea în grup, în colectivitate, aceasta răspunzînd formării omului în spiritul colectivismului, al umanismului socialist, așa cum se subliniază și în Proiectul de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste.

La Conferința Națională a P.C.R. și în alte documente de partid s-a relevat importanța imbinării teoriei cu practica, cu producția, cu cercetarea, imbinare care necesită și relații interpersonale adecvate. Necesitatea colaborării în cadrul procesului de muncă, în conducerea activității sociale, chiar și în cercetarea științifică, impune pregătirea tinerilor pentru viitoarea activitate în grup, în colectivitate, prin dezvoltarea multilaterală a personalității lor, prin educarea în spiritul prețurii muncii, colectivismului și demnității comuniste.

Asist. univ. VASILE EDA
Facultatea de istorie-fi zofie
a Universității din Cluj

Voleiul la un pas de balet

Foto: V. BOGDĂNEȚ

În atenția fotografiilor amatori

Primul care răspunde invitației adresată de redacția noastră, în numărul trecut al revistei, cititorilor pasionați de arta fotografică este profesorul V. Bogdăneț din Bacău. Răspundem promptitudinii sale cu aceeași promptitudine ilustrînd acest număr cu cîteva dintre fotografiile trimise. Așteptăm poșta...

„Dreptul” de a face 40 de absențe?...

La una din orele educative, elevul N. Constantin din anul IV de liceu, i-a replicat dirigintelui, care îl trăgea la răspundere pentru absențele nemotivate de la școală:

— Nu puteți să mă eliminați: am dreptul să fac 40 de absențe nemotivate!

Atitudinea ireverențioasă a elevului se conjuga vădit cu o confuzie, după părerea mea gravă, între limita de absențe, peste care cineva poate să fie exmatriculat, și obligația de a frecventa (totuși), în mod regulat, cursurile școlii.

Un sondaj făcut la mai multe clase de anii III și IV, a dus la concluzia că există uneori destul de mulți elevi care, fie că nu cunosc prevederile regulamentului școlar, fie că nu înțeleg just spiritul în care

el a fost alcătuit, confundă îndatoririle cu drepturile pe care le au. De exemplu, majoritatea elevilor chestionați erau convinși că pot face 39 de absențe nemotivate, fără să li se întîmple nimic.

Mai atent analizată problema, absențele la care se simt „îndreptățiți”, prin regulamentul, unii elevi — cum este cel amintit la început, care lipsise în mod premeditat (împreună cu alți 3) un număr de ore de la chimie, fizică și franceză — înseamnă pur și simplu puțința de a se sustrage fie și „numai” peștru 39 de ore, de la o activitate obligatorie pentru orice elev, necesară pregătirii lui. Cu ce schimbă ei această activitate? Cu ce se ocupă în timp ce colegii lor, împreună cu profesorii, împreună cu întreaga școală muncesc din răsputeri pentru a-și forma o pregătire temeinică?

Vreau să spun că „zezul” cu care unii elevi „îndeplinesc” prevederile regulamentului, aici, la capitolul absențe nemotivate — chiar dacă ele nu sînt atât de multe încît să depășească plafonul admis și să atragă luarea unor măsuri disciplinare — trebuie să alerteze în modul cel mai serios pe fiecare pedagog. Pentru că în dosul a 2, 5, 10 sau 39 de absențe, fără un motiv serios, stă de cele mai multe ori un surplus de... minusuri. Și încă în compartimente care nu ne pot fi indiferente: concepția despre viață a elevului, atitudinea lui față de muncă, respectul datorat școlii.

Prof. MILTIADU IONESCU
Craiova

În cabinetul lingvistic al Liceului „V. Alecsandri” din Bacău — Foto: V. BOGDĂNEȚ

Două variante de proiect

Intrucît și meseria de profesor trebuie învățată asemenea tuturor celorlalte profesii pentru a căror însușire nu e suficientă numai teoria, ci este absolut necesară și o bogată și susținută practică, se impune cu necesitate acordarea unei ponderi și mai mari practicii pedagogice, ca și bazei metodico-pedagogice. Dacă vom reflecta la practica profesională a viitorilor ingineri, efectuată pe platforme industriale, și a viitorilor medici, în policlinici și clinici, vom da, desigur, o însemnătate tot atât de mare și practicii pedagogice în școli a viitorilor profesori.

La facultățile cu o singură specialitate (chimie, biologie, fizică), dar care pregătesc specialiști cu dublu profil — și specialiști (chimisti, fizicieni) și profesori — situația s-ar putea remedia pe două căi.

O cale ar consta în diversificarea secțiilor, de la un anumit nivel al facultății, între absolvenții care vor fi repartizați în afara profesiunilor didactice și care, deci, nu vor mai efectua practică pedagogică și cei care se vor îndrepta spre profesiunea didactică și vor primi pregătirea necesară acestei profesii. Dar cum această diversificare nu există încă decât numai la unele secții care nu au în planuri practică pedagogică, încercăm să oferim o oarecare soluție pentru situația actuală, cînd absolutul are un dublu profil.

Proiectul propus de noi oferă o îmbinare a practicii profesionale din atelier, întreprindere, laborator, pe teren, cu practica pedagogică, care trebuie considerată tot o practică profesională. În acest sens, am căutat să îmbinăm în fiecare an de studii la facultățile cu o singură specialitate (matematică, fizică, chimie, biologie) practica profesională solicitată de specialitate cu practica pedagogică, dînd cîte un semestru, în fiecare an, ambelor feluri de practică, după cum se poate vedea în proiectul 1:

Anul I, semestrul 1: în practica profesională se vor efectua lucrări pe teren, în atelier sau în

laborator etc. (specifice specialității).

Semestrul 2: în practica profesională se va efectua o introducere în tehnica mijloacelor audio-vizuale, precum și în elaborarea de material didactic (îndrumări practice 1 oră + lucrări practice 3 ore). Studenții fiecărei facultăți vor efectua lucrări specifice disciplinei. Astfel, viitorii profesori de biologie vor confecționa planșe, ierbare, insectare, material conservat, diapozitive, precum și lucrări pe lotul școlar sau în laboratorul unei școli de aplicație. Studenții de la facultatea de fizică și chimie vor confecționa aparate, vor efectua experiențe didactice în laboratorul de chimie și fizică.

Anul II, semestrul 3: în practica profesională specifică specialității se vor efectua lucrări în atelier, laborator, pe teren etc. În acest semestru se va introduce și primul curs din grupa disciplinelor psihopedagogice — cel de psihologia copilului și psihologie pedagogică (cu 2 ore). În **semestrul 4**, în cadrul practicii profesionale, se vor efectua lucrări practice de introducere în tehnica studierii elevului în școală și în familie și de elaborare a fișei psihopedagogice și de orientare școlară și profesională. (Lucrările din semestrele 3 și 4 se pot inversa dacă sînt necesare la specialitate lucrări de teren care solicită un anotimp corespunzător).

Tot în anul II, în semestrele 3 și 4, se va desfășura și cursul de pedagogie, cu 2 ore pe întreg anul (cu examen).

Anul III, semestrul 5: se va ține cursul de metodică (2 ore) cu examen. În acest semestru vor avea loc și lucrări practice specifice specialității. **Semestrul 6:** practică pedagogică de observare și primele lecții și activități educative efectuate 4-5 ore săptămînal, întreg semestrul.

Anul IV, semestrul 7: practică pedagogică continuă (1-31 octombrie), în care se vor efectua ultimele lecții și activități educative de probă și lecția finală. **Semestrul 8:** lucrări practice, cercetări, experimentări necesare elaborării lucrării de diplomă.

În facultățile numai cu profil didactic, practica profesională în producție ar trebui contopită cu practica pedagogică, deoarece școala este locul de producție pentru profesori. Orice profesor trebuie să plece pregătit din universitate nu numai în specialitate, ci și în direcția psihopedagogică și metodică, însușindu-și în același timp deprinderi trainice și priceperi didactice (mai ales astăzi, cînd tot mai acut se solicită rolul pregnant al profesorului în

modernizarea și optimizarea învățămîntului).

Pentru studenții facultăților cu două specialități, dar cu profil didactic (filologie, istorie) propunem **proiectul 2**, în care practica profesională să fie contopită cu practica pedagogică și să se acorde un timp mai extins practicii în mediul școlar — locul exercitării viitoarei profesii.

Anul I, semestrul 1: lucrările practice în cadrul practicii profesionale se vor axa pe activități legate de introducerea în tehnica informațiilor bibliografice. **Semestrul 2:** practica profesională va avea de scop introducerea în tehnica elaborării și a minuirii mijloacelor audio-vizuale, a activității în laboratorul lingvistic, a elaborării de fotocopii, diafilme, diapozitive asupra documentelor istorice sau literare. În același an, se va introduce și primul curs din ciclul disciplinelor psihopedagogice, și anume: cursul de psihologia copilului și psihologia pedagogică (de preferat 2 ore în semestrul 2, cu examen).

Anul II, semestrul 3: se vor efectua lucrări practice de studiere a elevului în școală și în familie, de elaborare a fișei psihopedagogice și de orientare școlară și profesională (cu notarea caracterizării efectuate). **Semestrul 4:** în practica profesională efectuată în școli de aplicație sau alternativ în mediul rural se vor efectua lucrări privind observarea și asimilarea stilului de muncă al dirigintelui, instructorului de pionieri, al activistului cultural-educativ. În același an, se va desfășura cursul de pedagogie cu 2 ore în ambele semestre și examen; lucrările practice din semestrul 4 avînd un caracter aplicativ al cunoștințelor audiate la curs.

Anul III, semestrul 5: se va desfășura cursul de metodică al predării specialității A, 2 ore (cu examen). În același semestru se va începe practica pedagogică de observare la specialitatea A. În **semestrul 6**, se va desfășura cursul de metodică a predării specialității B. (1 oră, cu verificarea pe parcurs). În practica pedagogică se vor efectua lecțiile de probă și finale la specialitatea A.

Anul IV, semestrul 7: de la 1-31 octombrie se va desfășura sub forma unei practici pedagogice continue practica la specialitatea B, cînd se va efectua și verificarea pe parcurs a cunoștințelor teoretice de metodică la specialitatea aceasta. În **semestrul 8**, practica se va axa pe lucrări experimentale și de cercetare necesare lucrării de stat.

Considerarea practicii pedagogice la același nivel cu practica în producție prezintă multe avantaje. Studenții pot cunoaște, în toată complexitatea, procesul instructiv-educativ din școală, pot efectua o practică mai intensă la catedră, se pot integra mai complex în sarcinile și obligațiile viitoarei lor profesii. Se va putea da o pondere corespunzătoare nu numai practicii în predarea specialității, ci și activităților educative.

Considerînd practica pedagogică drept un stagiu de pregătire și calificare la locul de muncă sub îndrumarea competentă a catedrei de metodică și pedagogie și cu ajutorul experienței profesorului îndrumător din școala de cultură generală, se va putea asigura pregătirea necesară viitorului profesor astfel ca intrînd la catedră să fie un profesor și educator bine calificat.

În aceste opinii am urmărit să supun discuției două proiecte, posibile de aplicat în condițiile unui învățămînt superior de 4 ani, cu foarte puține modificări în actualele planuri de învățămînt, cu convingerea, desigur, că trebuie acționat mai rapid în vederea îmbunătățirii pregătirii metodico-psihopedagogice și practice a viitorilor profesori.

Prof. univ.
GEORGETA MUNTEANU
șefa catedrei de metodică,
Universitatea din Cluj

O cale a perfecționării

Învățătorii și universitatea

În situația de astăzi, pregătirea învățătorilor se face în liceul pedagogic. De la începutul secolului pentru cerințele societății noastre socialiste multilaterale dezvoltate datorită faptului că trăim din plin în epoca revoluției tehnico-stiințifice, pregătirea învățătorului în liceul pedagogic nu mai este suficientă.

Liceele pedagogice sînt școli cu grad mediu, la fel cu fostele școli normale, școli postgenerale, care corespund atunci cînd cerințele societății erau ca fiecare copil al țării să știe citi și scrie, să fie scolar și să nu rămână în afara școlii. Astăzi însă, cînd o mare parte din copiii învață „pe furate” să citească înainte de a merge la școală, cînd copilul de grădiniță sau din clasă pune întrebări uneori dificile în fața învățătorului, societatea pune în fața școlii alte cerințe, „comanda socială” este cu totul deosebită față de aceea de cu treizeci-patruzeci de ani în urmă. Învățătorul nu mai poate rămîne la nivelul de pregătire a școlii medii, a liceului pedagogic, ci se impune să aibă o pregătire superioară, o pregătire universitară corespunzătoare cerințelor societății de azi.

Liceul pedagogic este un liceu de specialitate. Dacă în ramurile economiei legate de producție aceste licee dau rezultate bune sau foarte bune, liceul pedagogic nu pregătește aceleași cadre care să facă muncă tot așa de calificată în ramura învățămîntului, fiindcă munca învățătorului este o muncă deosebită.

În primul rînd, munca învățătorului nu se poate învăța, nu se poate deprinde în atelier sau în laborator ca orice meserie. Munca învățătorului nu este o meserie, nu trebuie considerată o meserie care se învață să torni mereu aceeași lecție în același tipar. Chiar dacă ne gîndim numai la latura instructivă a procesului de învățămînt, ne dăm seama că nu e totuna a lucra o piesă, mereu aceeași piesă, turnată în aceeași formă, sub controlul unui maestru sau inginer, sau a învăța să-i înveți pe alții cum să învețe.

Dacă ne gîndim că în școală au

În secția de manuscrise rare a Bibliotecii centrale de stat

cu scopul de a nu permite folosirea armatei în slujba ţelurilor reacţiunii, pregătind şi înarmind totodată formaţiunile de luptă patriotice, în permanenţă gata de acţiune.

Această multilaterală activitate politică, ca şi faptul că programul forţelor revoluţionare se sprijinea pe o amplă bază de masă, au avut ca rezultat zdrobirea uneltirilor reacţiunii şi instaurarea la 6 martie 1945, a unui guvern real democratic prezidat de dr. Petru Groza, înflăcărat patriot şi militant progresist.

Victoria de la 6 martie 1945 a încoronat astfel o perioadă de puternice lupte revoluţionare, care au început cu insurecţia naţională din August 1944 şi au crescut continuu în intensitate, până la îndepărtarea de la conducerea ţării a burgheziei reacţionare.

„Prin instaurarea acestui guvern — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — procesul revoluţionar din România a intrat într-o nouă etapă, al cărei obiectiv era încheierea procesului de desăvîrşire a revoluţiei burghezo-democratice, înfăptuirea unor transformări social-politice, profunde în societatea românească”.

Guvernul a legiferat în prima parte a anului 1945 o serie de măsuri economice, politice şi sociale, privind democratizarea aparatului de stat, reforma agrară, introducerea controlului cetăţenesc în scopul stăvilirii speculei şi sabotajului economic, înfiinţarea economatelor în vederea aprovizionării salariaţilor, trecerii industriei la producţia de pace etc. Din acest ansamblu de măsuri, legea reformei agrare, adoptată la 23 martie 1945, se detaşează prin însemnătatea şi urmările sale, ea legalizând acţiunea revoluţionară înfăptuită în mare parte în perioada anterioară, ceea ce a dus la lichidarea clasei moşierilor — forţa socială cea mai retrogradă a societăţii noastre. Totodată, au fost improprietăriţi numeroşi ţărani fără pământ sau cu pământ puţin şi au fost constituite unităţi aparţinând sectorului de stat — sub forma fermelor model şi a centrelor de închiriat maşini şi tractoare, elemente de mare însemnătate în soluţionarea ulterioară a problemei ţărăneşti în România.

Măsurile legislative adoptate, eforturile considerabile depuse în primul rînd de clasa muncitoare, precum şi de ţărănime şi de ceilalţi oameni ai muncii pentru reconstrucţia ţării, primele succese în domeniul politicii externe, au dus la refacerea şi dezvoltarea economiei naţionale şi la consolidarea regimului de democraţie populară. O importanţă deosebită în stabilirea direcţiei şi a căilor de urmat în dezvoltarea economică şi social-

politică a ţării a avut-o Conferinţa Naţională a P.C.R. din octombrie 1945, care a stabilit că reconstrucţia economiei naţionale trebuie să se întemeieze pe refacerea şi dezvoltarea industriei, acordindu-se prioritate industriei grele, ca bază a progresului economic general.

Eşecul încercărilor reacţiunii interne, în frunte cu monarhia şi avînd sprijinul cercurilor imperialiste străine, de a doborî guvernul democrat, consolidarea poziţiilor acestuia şi a legăturilor sale cu masele, recunoaşterea noii puteri de stat de către S.U.A. şi Marea Britanie la începutul anului 1946, au deschis perspective favorabile organizării alegerilor parlamentare menite să ducă la zdrobirea politică a partidelor burgheze. Analiza condiţiilor în care au avut loc pregătirea şi desfăşurarea alegerilor parlamentare, acţiune care a cerut partidului comunist un uriaş efort politic şi organizatoric şi a prilejuit o intensă muncă de clarificare a maselor, evidenţiază justeţea concepţiei sale tactice, de unire într-un singur bloc a tuturor partidelor şi a grupărilor participante la opera de guvernare a ţării, ca şi caracterul democratic al măsurilor legislative, adoptate în vederea extinderii dreptului de vot pentru toţi cetăţenii majori, votul „universal” devenind acum pentru prima dată o realitate în România.

Desfăşurarea revoluţiei democrat-populare pînă la începutul anului 1947 a avut drept rezultat soluţionarea principalelor probleme cu caracter burghezo-democratic, făcînd posibilă acum aplicarea unui complex de măsuri menite să desăvîrşească acest proces, să ducă la cucerirea deplină a puterii în stat de către clasa muncitoare şi aliaţii săi, în vederea trecerii la revoluţia socialistă. Din acest unghi de vedere, anul 1947 este caracterizat prin schimbarea hotărîtoare a raportului de forţe în favoarea celor cărora le revenea misiunea istorică de a duce revoluţia populară dincolo de faza ei burghezo-democratică.

Sub influenţa schimbărilor economice-sociale — survenite în anii 1944—47 — şi a creşterii rolului proletariatului, în toate domeniile vieţii publice s-au produs deplasări substanţiale în orientarea şi caracterul grupărilor participante la opera de guvernare, în raporturile existente în cadrul alianţelor politice ale clasei muncitoare. În acest context se înscriu începutul activităţii de îngrădire a elementelor capitaliste de la oraşe şi sate, măsurile de reorganizare a Frontului Plugarilor şi a Uniunii Populare Maghiare etc.

O anumită regrupare de forţe se conturează şi în tabăra adversă, unde, după izgonirea de pe scena politică a partidelor „istorice”, locul de principală forţă

de opoziţie şi de susţinător al instituţiei monarhice este preluat către gruparea burgheză condusă de Gh. Tătărescu, care făcea încă parte din guvern şi din coaliţia democratică.

Cerinţele dezvoltării social-politice a României, orientarea forţelor revoluţionare spre aplicarea unei linii mai ferme în vederea trecerii la revoluţia socialistă şi, drept consecinţă, ascuţirea contradicţiilor dintre proletariat şi burghezie, făceau ca spre sfîrşitul anului 1947, colaborarea dintre forţele revoluţionare şi gruparea burgheză tătarăsciană să nu mai fie nici posibilă, nici necesară.

Sprijinindu-se pe noul raport al forţelor social-politice, raport care înclina în mod hotărîtor în favoarea proletariatului şi a aliaţilor săi, şi ţinînd seama şi de conjunctura internaţională favorabilă, P.C.R. a trecut la elaborarea şi aplicarea planului de măsuri în vederea doborîrii monarhiei şi proclamării Republicii Populare. Cum acţiunea de îndepărtare a monarhiei avea un caracter predominant politic, Partidul Comunist Român a întreprins măsuri de mobilizare a organizaţiilor sale şi a celor de masă, care au fost pregătite să acţioneze atît pe calea muncii de propagandă, cît şi prin alte mijloace, în funcţie de evoluţia situaţiei şi de gradul de împotrivire a forţelor reacţionare.

Abolirea monarhiei şi proclamarea Republicii Populare Române la 30 Decembrie 1947 nu au fost un act de tranzaţie politică, ci rezultatul unui proces obiectiv, în care masele largi populare, conduse de Partidul Comunist Român, şi-au impus voinţa lor cucerind pas cu pas, puterea politică în stat.

Schimbarea calitativă produsă în conţinutul puterii prin instaurarea dictaturii proletariatului şi trecerea la revoluţia socialistă nu s-a produs pe calea unei noi explozii revoluţionare, ci a fost săvîrşită de către însăşi conducerea de stat, cu sprijinul maselor, ca rezultat al dezvoltării continue a procesului revoluţionar şi al creării unui nou raport de forţe pe arena politică.

Hotărîtor în această direcţie a fost faptul că în întreaga etapă care a urmat după 23 August 1944, Partidul Comunist Român a aplicat în mod creator, adecvat condiţiilor ţării noastre, învăţătura marxist-leninistă referitoare la politica de alianţe în revoluţie.

Exercitarea rolului conducător al proletariatului, făurirea şi consolidarea alianţei muncitoreşti-ţărăneşti, stringerea într-un singur front a tuturor forţelor democratice, care au acţionat în comun sub conducerea P.C.R., au constituit factorii de bază care au asigurat victoria revoluţiei democrat-populare.

Programa de socialism științific pentru examenul de definitivare în învățământ — învățători și profesori —

1. EPOCA CONTEMPORANĂ.

Procesele fundamentale ale trecerii omenirii de la capitalism la socialism. Dinamica raportului de forțe în evoluția istorică contemporană; schimbarea raportului de forțe în favoarea forțelor antiimperialiste, revoluționare, socialiste. Analiza acestui raport în documentele P.C.R. Aprecierile Conferinței Naționale din 19—21 iulie 1972 cu privire la mutațiile social-politice de pe arena mondială și la influența lor asupra dezvoltării contemporane.

Revoluția științifică și tehnică și influența ei asupra dezvoltării sociale și politice contemporane.

2. FORȚELE REVOLUȚIONARE, MIȘCĂRILE DEMOCRATICE ȘI PROGRESISTE CONTEMPORANE.

Clasa muncitoare — principala forță revoluționară a epocii contemporane. Dezvoltarea mișcării muncitorești și comuniste internaționale; principiile relațiilor dintre partidele comuniste; activitatea P.C.R. pentru întărirea unității mișcării comuniste. Rolul mișcărilor de eliberare națională în cadrul forțelor revoluționare contemporane. Rolul mișcărilor democratice progresiste și antimonopoliste ale țăranimii, intelectualității, tineretului, femeilor și altor categorii sociale în făurirea istoriei contemporane. Politica activă a P.C.R. pentru coeziunea întregului front antiimperialist.

3. SOCIETATEA CAPITALISTĂ.

Dialectica dezvoltării societății capitaliste. Structura socială în capitalism.

Relațiile politice în capitalism. Statul capitalist contemporan și rolul său. Democrația burgheză. Națiunea și relațiile naționale în capitalism. Cultura spirituală în societatea capitalistă. Rolul istoric și sarcinile partidului revoluționar al clasei muncitoare în societatea capitalistă.

4. MIȘCĂRILE DE ELIBERARE NAȚIONALĂ ȘI DE FORMARE A STATELOR NOI INDEPENDENTE.

Prăbușirea sistemului colonial al imperialismului și însemnătatea sa istorică. Caracterul și forțele motrice ale revoluțiilor de eliberare națională.

Lupta noilor state independente împotriva imperialismului și neocolonialismului.

Relațiile politice. Statul și nați-

unea în țările în curs de dezvoltare.

Contribuția Republicii Socialiste România la sprijinirea consecventă a luptei pentru eliberarea națională, pentru formarea statelor naționale unitare.

5. REVOLUȚIA SOCIALISTĂ

Revoluția socialistă, calea trecerii omenirii de la capitalism la socialism. Trăsăturile revoluției socialiste. Rolul partidului comunist în pregătirea și înfăptuirea revoluției socialiste. Strategia și tactica în revoluția socialistă. Generalul și particularul în revoluțiile socialiste.

Revoluția populară în România. Etapa populară și cea socialistă a revoluției în țara noastră. Caracterul creator al politicii Partidului Comunist Român de înfăptuire a revoluției în țara noastră.

6. DIALECTICA FAURIRII ȘI DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE.

Procesul istoric al formării și dezvoltării societății socialiste. General și particular în făurirea și dezvoltarea societății socialiste. Direcția dezvoltării societății socialiste.

Societatea socialistă multilateral dezvoltată. Programul P.C.R. de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Orientările și direcțiile dezvoltării economico-sociale a României în deceniile următoare.

Structura socială, clasele și grupările sociale în socialism. Creșterea rolului conducător al clasei muncitoare în societate.

Unitatea socialistă a poporului. Frontul Unității Socialiste și rolul său social-politic.

7. RELAȚIILE POLITICE ȘI PUTEREA DE STAT ÎN SOCIALISM.

Statul socialist — instrument principal al construirii socialismului.

Funcțiile statului socialist; documentele P.C.R. despre evoluția lor. Contribuția creatoare a Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972 la dezvoltarea și îmbogățirea teoriei revoluționare cu privire la statul socialist. Perfecționarea formelor și metodelor de organizare și funcționare a statului nostru socialist.

Suveranitatea — atribut inalienabil al statului socialist.

Conținutul, instituțiile și mecanismul democrației socialiste. Dezvoltarea și perfecționarea demo-

cratiei socialiste — factor de bază al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Democrația socialistă în viața economică, socială, politică.

Libertatea și responsabilitatea socială și individuală în condițiile democrației socialiste. Crearea cadrului organizatoric și juridic adecvat, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor etice și echității socialiste și comuniste.

8. PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — FORȚA CONDUCĂTOARE ÎN SOCIETATEA NOASTRĂ SOCIALISTĂ.

Necesitatea conducerii științifice a societății socialiste.

Componentele și principiile conducerii științifice a societății. Specificul înfăptuirii de către P.C.R. a rolului său conducător în domeniile activității economice, politice și culturale.

Programul elaborat de partid pentru perfecționarea conducerii întregii vieți sociale.

Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, etapă importantă în realizarea cerințelor conducerii științifice a societății noastre.

Creșterea rolului conducător al P.C.R. în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism — expresie a integrării sale tot mai organice în activitatea și viața întregii societăți.

Unitatea dintre național și internațional în politica Partidului Comunist Român.

9. NAȚIUNEA ȘI RELAȚIILE NAȚIONALE ÎN SOCIALISM.

Procesul formării și dezvoltării națiunii socialiste — parte integrantă a edificării noii societăți. Trăsăturile națiunii socialiste. Contribuția P.C.R. la îmbogățirea teoriei marxist-leniniste despre națiunea socialistă și rolul ei.

Rezolvarea problemei naționale în țara noastră. Politica P.C.R. de dezvoltare a frăției și de asigurare a deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate.

Patriotismul socialist și internaționalismul proletar.

10. CULTURA SPIRITUALĂ ÎN SOCIALISM.

Principalele trăsături ale culturii spirituale în socialism. Rolul ideologiei marxist-leniniste în dezvoltarea culturii socialiste.

(Continuare în pag. a VI-a)

(Urmare din pag. a V-a)

Caracterul revoluționar și militant al culturii socialiste. Valorificarea moștenirii culturale. Creativitatea originală. Schimbul de valori spirituale cu alte popoare. Politica P.C.R. de perfecționare multilaterală a învățămîntului, de dezvoltare a științei, literaturii, artei, a vieții cultural-artistică. Preocuparea pentru pregătirea multilaterală a tinerei generații.

11. CONȘTIINȚA SOCIALISTĂ.

Trăsăturile conștiinței socialiste. Relația dintre ideologia marxist-leninistă și valorile contemporane ale culturii în formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste. Rolul conștiinței socialiste în edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Programul Partidului Comunist Român de îmbunătățire a activităților politico-ideologice, de educare marxist-leninistă și membriilor de partid, a tuturor oamenilor muncii. Educarea ateistă a maselor. Cultivarea atitudinii socialiste față de muncă și avutul obștesc, a spiritului de echitate și dreptate socială. Ridicarea nivelului combativității revoluționare și a spiritului militant — cerință a întregii activități politice, ideologice și de educație. Rolul școlii, al științelor sociale în promovarea idealurilor socialismului, în educarea comunistă, revoluționară a tinerilor generații.

Importanța documentelor adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 pentru educarea oamenilor muncii în spiritul moralei comuniste.

12. RELAȚIILE INTERNAȚIONALE CONTEMPORANE.

Tipuri de relații internaționale actuale.

Bibliografie

K. Marx-Fr. Engels: Manifestul Partidului Comunist, în K. Marx și Fr. Engels, Opere, vol. 4, E.P., București, 1959.

K. Marx: Capitalul, vol. I, Ed. 1960, Așa-numita acumulare primitivă, Sistemul colonial, p. 744—755.

K. Marx: Critica programului de la Gotha, în K. Marx și Fr. Engels, Opere, vol. 19, E.P., București, 1964.

K. Marx: Manuscrisele economice-filozofice din 1844, în K. Marx-Fr. Engels, Scrieri din tinerete, E.P., București, p. 549—561.

K. Marx: Scrisoare către Weydemeyer, în K. Marx și Fr. Engels, Opere aselectionate, în două volume, vol. II, E.P., București, 1967, p. 423—425.

Fr. Engels: Dezvoltarea socialismului de la utopia la știință, în K. Marx și Fr. Engels, vol. 19, E.P., București, 1964.

Fr. Engels: Principiile comunismului, în K. Marx și Fr. Engels, Opere, vol. 4, E.P., București, 1958.

Fr. Engels: Anti-Dühring. Secțiunea a III-a. Socialism, Ed. 1955, sau 1966.

Principiile relațiilor politice internaționale.

Relațiile dintre țările socialiste. Adâncirea cooperării dintre țările socialiste.

Coexistența pașnică dintre țări cu orinduire sociale diferite.

Apărarea și consolidarea păcii — problemă principală a relațiilor internaționale contemporane. Cauzele și caracterul războaielor în etapa actuală. Premisele sociale, economice, politice și tehnico-militare ale preîntîmpinării războiului mondial în zilele noastre. Poziția mișcării muncitorești în problemele păcii și războiului.

13. POLITICA EXTERNĂ A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA.

România socialistă în cadrul relațiilor internaționale.

Principiile politicii externe a Republicii Socialiste România. Politica externă — parte integrantă a liniei politice generale a partidului și statului nostru.

Politica partidului și statului de dezvoltare a relațiilor de alianță, prietenie și colaborare multilaterală cu toate țările socialiste.

Politica României de dezvoltare a relațiilor cu toate statele, indiferent de orinduirea socială.

Colaborarea cu țările în curs de dezvoltare.

Poziția P.C.R. și R.S. România în principalele probleme internaționale ale lumii contemporane; rolul statelor mici și mijlocii pe arena internațională; dezvoltarea relațiilor de cooperare între state; schimbările de valori materiale și spirituale; slăbirea încredării internaționale; dezarmarea; securitatea europeană; lichidarea focarelor de război și încordare existente în lume.

Fr. Engels: Introducere la lucrarea lui K. Marx „Luptele de clasă în Franța, 1848—1850”, K. Marx-Fr. Engels, Opere vol. 22, E.P., 1965, p. 505—523.

V. I. Lenin: Stingismul — boala copilăriei comunismului, în Opere, vol. 31, E.S.P.L.P., București, 1956.

V. I. Lenin: Note critice în problema națională, în Opere complete, vol. 24, E.P., București, 1962.

V. I. Lenin: Statul și revoluția, în Opere complete, vol. 33, București, 1962, cap. I, II și IV.

Nicolae Ceaușescu: Raport la Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972.

***: Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la realizarea înaintea termenului de planului cincinal 1971—1975, creșterea continuă a eficienței activității economice, dezvoltarea colaborării și cooperării economice internaționale. În vol. „Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie, 1972”, p. 433—453.

***: Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la perfecționarea organizării și con-

ducerii vieții sociale și la dezvoltarea democrației socialiste. În vol. „Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972”, p. 454—465.

***: Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la principalele orientări ale dezvoltării economico-sociale a României în următoarele două decenii. În vol. „Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972”, p. 466—469.

***: Hotărârea Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la pregătirea forței de muncă și creșterea nivelului de trai al populației. În vol. „Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972”, p. 470—475.

***: Directivele Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, la dezvoltarea lor economică-socială. În vol. „Conferința Națională a P.C.R. 19—21 iulie 1972”, p. 476—498.

***: Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la perfecționarea activității politico-organizatorice și ideologice a partidului. În vol. „Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972”, p. 499—506.

***: Proiectul de norme a vieții și muncii comunistilor, a eticii și echității socialiste. În vol. „Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972”, p. 507—513.

***: Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la înflorirea națiunii socialiste și la problema națională a R.S.R. În vol. „Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972”, p. 514—522.

***: Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la politica și activitatea internațională a P.C.R. și R.S.R. În vol. „Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972”, p. 523—535.

***: Plenara C.C. al P.C.R., 3—5 noiembrie 1971, Ed. politică.

Nicolae Ceaușescu: România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, Ed. politică, vol. II, 1968, p. 504—611. Raportul cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrative teritoriale a României. prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 6 decembrie 1967.

Nicolae Ceaușescu: România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, Ed. politică, 1969, vol. III, p. 871—904. Cuvîntarea la Conferința Națională a cadrelor didactice din 7 februarie 1969.

Nicolae Ceaușescu: România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, Ed. politică, 1970, p. 248—349. Raportul C.C. al P.C.R. cu privire la activitatea în perioada din 1970. Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea și sarcinile de viitor ale partidului, 6 august, 1969.

Nicolae Ceaușescu: România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, Ed. politică, vol. IV, 1970, p. 757—804. Adunarea festivă consacrată centenarului nașterii lui V. I. Lenin, 17 aprilie 1970.

Nicolae Ceaușescu: România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, Ed. politică, vol. IV, p. 671—713. Cuvîntare la Plenara C. C. al P.C.R. din 17—19 martie 1970.

(Continuare în pag. a VII a)

(Urmare din pag. a II-a)

sambul funcțiilor sale, decurge în mod organic din rolul hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție, al economiei în general, pentru progresul multilateral al societății. „În perspectiva făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, a creării premiselor pentru trecerea la comunism, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al partidului, funcțiile statului se vor schimba și mai mult, activitatea sa internă concentrîndu-se în direcția organizării producției, a vieții științifice și culturale”. Direcția principală a amplificării rolului statului în dirijarea organizată a tuturor laturilor activității economice-sociale în etapa actuală, în condițiile creșterii rolului conducător al partidului, a fost definită de Conferința Națională ca fiind realizarea unei anumite împletiri a activității partidului și statului, asigurîndu-se, totodată, delimitări clare care să

evite suprapunerile și paralelismele. De asemenea, complexul de legi cu caracter economic adoptate în ultimul timp, care, reglementînd multilateral, prin mijloace specifice activității statale, organizarea economiei, ansamblul raporturilor care se creează în desfășurarea activității economice, atribuțiile, competențele, responsabilitățile fiecărei verigi în toate sferile reproducerii, în fundamentarea, întocmirea și realizarea planurilor, care ele însele sînt investite cu putere de lege, constituie o expresie a creșterii rolului economic al statului în etapa actuală.

După cum se știe, principiul de bază în organizarea statului nostru îl constituie centralismul democratic, iar amplificarea funcției economice a statului, întărirea rolului planului național unic, nu au nimic comun cu centralizarea excesivă. De altfel, toate măsurile de perfecționare a organizării și conducerii economiei noastre naționale, au vizat și adîncirea democrației economice,

atrăgerea cît mai largă a maselor la conducere, a valorificării resurselor lor de inițiativă și energie în adoptarea și îndeplinirea deciziilor economice, „Partidul nostru, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, acționează cu consecvență pentru a asigura ca planificarea, întreaga activitate de conducere și organizare a economiei să se realizeze cu participarea nemijlocită a clasei muncitoare, a maselor largi de oameni ai muncii”. De aceea, concomitent cu amplificarea rolului economic, se perfecționează în continuare cadrul organizatoric necesar pentru ca puterea de stat să reflecte cît mai deplin interesele și năzuințele întregului popor, precum și organizarea colectivelor de conducere ce au fost create la toate nivelele în vederea adîncirii democrației socialiste, factor de o deosebită importanță pentru dezvoltarea orînduirii noastre, element primordial al făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Revoluția democrat populară în România

Revoluția democrat-populară din România, care a început cu insurecția națională antifascistă din August 1944, s-a desfășurat în condițiile social-economice ale unei țări cu nivel mediu de dezvoltare, cu o economie ruinată de război, și de urmările acestuia și a fost influențată de dinamica rapidă a raportului forțelor de clasă, în care masele populare, conduse de Partidul Comunist Român, au constituit factorul hotărîtor al transformărilor radicale în viața social-politică a țării.

Victoria insurecției armate din August 1944, care a marcat doborîrea dictaturii militare-fasciste, scoaterea României din războiul antisovietic și începutul luptei armate împotriva hitleriștilor pentru eliberarea întregii țări. nu a dus nemijlocit la răsturnarea de la putere a claselor dominante și nu a afectat baza economică-socială a regimului burgeois-moșieresc. Regimul instaurat odată cu formarea primului guvern prezidat de generalul C. Sănătescu, în care activau și doi reprezentanți ai partidelor muncitorești, era un regim burgeois-democratic care acționa în cadrul unei forme de stat monarhic și în condițiile existenței mai multor partide politice.

Acest fapt, al trecerii de la dictatura fascistă la un regim burgeois-democratic, dublat de activitatea legală a partidelor și organizațiilor revoluționare ale clasei muncitoare și de afirmare largă a maselor ca forță hotărî-

toare în dezvoltarea ulterioară a țării, au constituit elemente esențiale ale începutului revoluției democrat-populare. Pornind de la indicațiile orientative stabilite încă de Congresul al V-lea, privind caracterul și perspectivele revoluției în România, dar ținînd totodată seama de faptul că sarcinile democratice, antiimperialiste și antiimperialiste ale revoluției corespundeau intereselor fundamentale ale celor mai largi clase și păături sociale, P.C.R. s-a orientat de la început activității sale legale spre realizarea unui larg front democratic, care să cuprindă toate forțele vii ale națiunii interesate în progresul țării.

Pe baza acestei concepții tactice, partidul a urmărit întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare — forța conducătoare în revoluție — și făurirea alianței muncitorești-fărînești, în jurul căreia urmau să fie atrase celelalte păături muncitoare și chiar anumite cercuri ale burgheziei. De asemenea, ținînd seama de faptul că în această fază a revoluției realizarea transformărilor cerute de mase nu venea în conflict direct cu forma de stat monarhică, P.C.R. și celelalte forțe revoluționare au considerat ca nefiind necesară schimbarea imediată a acesteia, urmînd ca regele să fie determinat să folosească prerogativele puterii în interesul poporului. Exprimat în proiectul de platformă al F.N.D., elaborat de C.C. al P.C.R., la 24 septembrie 1944, și însușit

de celelalte partide și organizații democratice care au aderat la Frontul Național Democrat, programul de transformări ivite în desfășurarea revoluției, capătă formă definitivă în programul de guvernare al F.N.D. din 28 ianuarie 1945, care a pus la ordinea zilei problema instaurării unui guvern cu adevărat democratic, care să reprezinte masele populare și să acționeze în interesul acestora.

Simultan cu organizarea unor grandioase mitinguri și demonstrații, care se desfășurau în strînsă dependență cu avansarea procesului de organizare a clasei muncitoare și a aliaților săi, au fost întreprinse acțiuni de preluare de către muncitori a controlului întreprinderilor, confiscarea de către comitetele țărănești a pămînturilor aparținînd elementelor fasciste și ale moșierilor, cucerirea prin forță a conducerii organelor locale ale puterii de stat — primării, preturi, prefecturi — extinderea pozițiilor forțelor democratice în guvern și exercitarea, și pe calea puterii de stat, a unei permanente presiuni asupra majorității reacționare din guvern, precum și asupra regelui. Concomitent, partidul comunist s-a preocupat de lărgirea și consolidarea bazei politice a Frontului Național Democrat, de extinderea muncii de lămurire în rândurile ostașilor,

Dr. GH. ȚUȚUI

(Continuare în pag. a IV a)

ducția socială și unele cerințe ale societății. Important este însă că societatea socialistă dispune de posibilitatea de a sesiza apariția unor astfel de neconcordanțe și de a lua măsurile adecvate pentru înlăturarea lor. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din iulie 1972 „rolul factorului conștient, al conducerii de către partid, al activității statului socialist constă nu în a închide ochii și a nega existența contradicțiilor, ci în a recunoaște existența lor, a le înțelege, a le studia temeinic și a găsi căile care să ducă la atenuarea și lichidarea lor“.

Concretizarea posibilității și necesității societății socialiste de a reglementa în mod conștient sistemul proporțiilor economice o constituie activitatea de planificare desfășurată de statul socialist, ca reprezentant al întregii societăți. Astfel, planificarea poate fi definită ca instrumentul prin care societatea, ținând seama de ansamblul legilor economice obiective ale economiei socialiste, acționează conștient pentru a regla și dirija în mod unitar producția socială, în conformitate cu țelurile sale generale și cu interesele oamenilor muncii. Ea este deci o componentă esențială a mecanismului economic general prin care se înfăptuiește conducerea de către partidul comunist a întregii vieți economice și sociale, prin care se exercită în fapt rolul economic al statului socialist.

Deoarece, sub influența unei multitudini de factori, atît cerințele cît și posibilitățile societății se află într-o continuă mișcare, nici sistemul proporțiilor economice nu poate fi stabilit într-o anumită configurație, o dată pentru totdeauna, și are un caracter eminentamente dinamic. Se poate spune că orice nouă întreprindere intrată în circuitul economic determină apariția unor noi resurse, dar în același timp și a unor noi necesități, deci o anumită modificare în proporționalitatea existentă anterior. De altfel, plecînd de la acest aspect, însuși procesul dezvoltării economice ar putea fi considerat ca trecerea la o nouă stare de proporționalitate, superioară din toate punctele de vedere celei vechi.

Dacă ne referim la dezvoltarea economică a țării noastre, la situația de la care am plecat, la care am ajuns, și la ceea ce, așa cum reiese din documentele Conferinței Naționale, ne propunem să realizăm în următoarele două decenii apare evident că este vorba tocmai de evoluția cantitativă și calitativă a proporționalității din economia noastră națională. Înfiptuirea industrializării socialiste, ritmurile diferențiate de dezvoltare ale ramurilor

industriale, dirijarea cu prioritate a mijloacelor către ramurile hotărîtoare pentru dezvoltarea întregii economii, către subramurile noi care s-au impus în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane au vizat și vizează tocmai crearea unei noi proporționalități economice, calitativ superioară, care să asigure folosirea cît mai eficientă a resurselor de muncă socială.

În orice caz, caracterul dinamic al proporțiilor nu trebuie și nu poate fi confundat cu disproporționalitatea. Se poate spune că, în conținutul său, planificarea înseamnă tocmai stabilirea premeditată, pe baza obiectivelor de dezvoltare pe care ni le propunem, a cunoașterii și luării în considerare a tendințelor care se manifestă pe plan mondial, a noii proporționalități vizate, precum și dirijarea conștientă a resurselor societății în vederea realizării acestei noi proporționalități. Aceasta și explică imbinarea planificării curente, care are în vedere stabilirea și menținerea proporționalității necesare pe o perioadă limitată, cu planificarea de perspectivă care se referă la determinarea evoluției de durată a proporțiilor în economia națională. De asemenea, atenția pe care partidul și statul nostru o acordă dezvoltării activității de prognoză, faptul că aceasta a devenit un instrument de fundamentare a planului unic de dezvoltare, se explică prin necesitatea de a dispune de o imagine cît mai clar conturată a obiectivelor pe o perioadă îndelungată de timp, a sistemului de proporții care urmează să fie realizat, de posibilitatea de a ierarhiza sarcinile în funcție de urgență, de importanță și, în același timp, de posibilitățile existente ale economiei naționale, astfel încît să se obțină o dezvoltare continuă și în ritmuri accelerate. De altfel, obiectivul strategic pe care ni-l propunem în domeniul economiei, acela ca într-o perioadă istorică scurtă să depășim stadiul de țară în curs de dezvoltare și să ne ridicăm la nivelul țărilor dezvoltate, impune nu numai eforturi din partea întregului popor, ci și valorificarea acestor eforturi cu cea mai mare eficiență, concentrarea și dirijarea lor științific pe direcțiile cele mai susceptibile de a avea efecte maxime asupra îndeplinirii obiectivului strategic.

Odată cu dezvoltarea economiei, cu creșterea gradului ei de complexitate, cu sporul de experiență acumulată, activitatea de conducere planificată a trecut în țara noastră printr-un continuu proces de perfecționare, proces care nu se poate considera încheiat, deoarece viața, în continuă evoluție, ridică permanent noi și noi probleme a căror rezolvare trebuie găsită. De aceea, referindu-se la încheierea activității de perfecționare a conducerii planificate a economiei, tova-

rășul Nicolae Ceaușescu sublinia în raportul prezentat Conferinței Naționale din iulie 1972 următoarele: „Nu vreau să rezulte însă în nici un fel că odată cu aceasta nu vom mai avea nimic de făcut în această direcție. Dimpotrivă, perfecționarea conducerii planificate a societății trebuie să constituie o preocupare continuă a partidului și a statului, un proces permanent determinat de însăși dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale“.

Un efect esențial al perfecționării sistemului de conducere planificată a economiei îl constituie, în ultimă instanță, ridicarea nivelului științific al acestei activități, sporirea considerabilă a posibilităților de a acționa cît mai eficient pentru realizarea obiectivelor stabilite, de a menține permanent starea de proporționalitate în economia națională. Să ne referim din acest punct de vedere la două dintre cele mai recente măsuri, hotărîte de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972. În primul rînd faptul că pentru prima dată în planurile pentru anul curent sînt integrate într-un sistem coerent angajamentele suplimentare ale oamenilor muncii, astfel încît acestea să fie avute în vedere la corelarea diferitelor ramuri, subramuri și întreprinderi care se află în legături reciproce în procesul de producție. De asemenea trecerea la nominalizarea fizică a produselor și la defalcarea trimestrială și lunară a sarcinilor de producție este de natură să contribuie la menținerea în și mai bune condiții a stării de proporționalitate în economie. Pe de o parte, nominalizarea fizică a sarcinilor de producție evită situații în care unele întreprinderi, în dorința de a-și realiza mai ușor planul, fabricau produse de valoare mai mare, neglijînd realizarea altora foarte necesare economiei, ceea ce în anumite situații putea să ducă chiar la apariția unor disproporții. Pe de altă parte, defalcarea sarcinilor asigură îndeplinirea lor ritmică, deoarece pentru buna funcționare a mecanismului economic este necesar ca starea de proporționalitate să nu reprezinte o medie a unei perioade, ci să fie efectivă în fiecare moment.

Ca o consecință obiectivă a dezvoltării economice, a creșterii gradului de complexitate a economiei naționale și, corespunzător, a problemelor pe care le ridică conducerea și organizarea acesteia, apare necesitatea creșterii continue a rolului partidului și statului în domeniul vieții economice. Primatul pe care l-a cîștigat funcția economico-organizatorică a statului socialist, în an-

(Urmare din pag. a VI-a)

Nicolae Ceaușescu : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Ed. politică, vol. V, p. 231—263. Expunerea cu privire la îmbunătățirea organizării, planificării și conducerii agriculturii. Ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25 noiembrie 1972.

Nicolae Ceaușescu : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Ed. politică, vol. V, p. 475—518. Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie 1971.

Nicolae Ceaușescu : Propuneri de măsuri pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de

educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, 6 iulie 1971. Expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, Ed. politică, 1971.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntarea la Consfătuirea cadrelor didactice care predau științele sociale în învățămîntul superior, Ed. politică, 1972.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntarea la ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de a XXV-a aniversări a proclamării Republicii, 29 decembrie 1972.

Nicolae Ceaușescu : Expunere la

Plenara C.C. al P.C.R. din 20 noiembrie 1972, Ed. politică, București, 1972.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Conferința Organizației municipale de partid București, Ed. politică, București, 1973.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Conferința Organizației județene de partid Iași, Ed. politică, București, 1973.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie—2 martie 1973, Ed. politică, București, 1973.

Comunicat cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a R. S. România în anul 1972, Știința XLII, nr. 9420 din 14 februarie 1973.

CARTEA SOCIAL-POLITICĂ

Metafora de esență muzicală, „*Contrapunct*” ce constituie titlul volumului de eseuri al lui Dumitru Ghișe, apărut în 1972 la Ed. Minerva, este mult mai elocventă decît pare la prima vedere. Nouă cel puțin, ni se pare atît de elocventă încît eram ispititi să așezăm aceste însemnări sub denumirea de **Contrapunct filosofic**. Și iată de ce : contrapunctul este dialectica muzicii, după cum dialectica este contrapunctul filosofiei. Socotim că paradoxul revelează exponențial spiritul plurivalent, stilul de gîndire și dominantă militantă a personalității lui Dumitru Ghișe, care, pasionat de dialectica contrariilor, contradicțiilor și multiplilor, aplică, la rezolvarea celor mai stufoase probleme și situații, algoritmi marxismului creator. Și — trebuie accentuat acest lucru — Dumitru Ghișe minuieste, cu deosebită virtuozitate, ipotezele de lucru, instrumentele

metodologice și suplețea înaripată a marxismului creator. Mai mult decît atît : fiecare eseu al lui Dumitru Ghișe, fiecare demers al gîndirii sale însetate de cunoaștere, fiecare judecată de valoare pe care o formulează și fiecare emoție metafizică pe care o încearcă, sînt, fiecare în parte, și toate la un loc, mărturie majore despre virtuțile creatoare ale învățaturii marxiste. Asimilat — în temeiurile lui ontologice, în structurile lui economico-sociale, în funcțiunile lui epistemologice și în ethosul lui umanist —, marxism-leninismul rămîne pentru profesorul Dumitru Ghișe o viziune despre lume și viață pururea deschisă, impunîndu-se prin inegalabila lui vitalitate fertilizatoare. De aceea, în universul ideilor marxist-leniniste, poziția ideologică, filosofică și științifică a lui Dumitru Ghișe este una de suplețe, de cuprinzătoare elasticitate mintală, de eleganță comportamentală și de largă putere de înțelegere.

Ca pregătire universitară, de specialitate filosofico-științifică, Dumitru Ghișe este produsul Facultății de filosofie a Universității din Cluj, unde a studiat magistralele prelegeri, cum singur le numește, ale profesorului D.D. Roșca și s-a emoționat de prezența lui Lucian Blaga. Dealtminteri, Dumitru Ghișe o spune singur, și mai frumos decît alții, în eseu „Sursele filosofice ale unei atitudini protestatare”, unde citim : „Nu mă îndoiesc nici o clipă de caracterul axiomatic al afirmației că pentru fiecare dintre noi, mai vîrstnic sau mai tînăr, există oameni a căror prezență — intelectuală, etică, afectivă — o resimți, ca pe constantă, subiacentă, dar trainică, în toate demersurile sau gîndurile tale. Sînt marii dascăli de viață, oameni sub a căror în-

riurare a înflorit, undeva, în labirintul propriei tale ființe, un gînd înțelept sau o faptă generoasă... De ei, de acești oameni, se leagă, într-un fel sau altul, propriul tău univers, îndeletnicirile și descoperirile tale, deprinderea de a înlănțui un silogism sau de a îndrăzni o metaforă. Printre acești oameni se numără, pentru mine, profesorul D. D. Roșca. Au trecut mulți ani de cînd îi audiam cursurile și, ca mine numeroși alții, înainte sau după, generații la rînd, i-au ascultat sau îi ascultă, cu aceeași emoție și cu același interes, lecțiile, «magistralele» lecții — cum ne plăcea să le numim”.

În cazul dat, maestrul poate fi, și este — o spunem în cunoștință de cauză — încîntat de elev, care a dovedit exemplar, în lucrările sale de pînă acum („*Existențialismul francez și problemele eticii*” și „*Contrapunct*”) o temeinică pregătire filosofică, o vastă și riguroasă informație la zi, o neștirbită probitate științifică și un sentiment de accentuată răspundere pentru cuvîntul scris, pentru enunțul formulat și pentru judecata emisă.

Înarmat, pe de o parte, cu tot ceea ce marxism-leninismul înseamnă pentru complexa problematică (umană, socială, politică, economică etc.) a lumii de azi și a celei de mâine, iar, pe de altă parte, cu ultimele date ale epistemologiei și filosofiei, se înțelege de la sine că Dumitru Ghișe poate ataca, *sine ira et idola*, cele mai acute și mai grave probleme ale contemporaneității. Și aceasta, cu deplină competență, cutezantă de cuget și eleganță de expresie.

Dacă la toate cele de mai sus, adăugăm sensibilitate pentru arta mare și autentică, pasiunea analitică, precum și vigurosul spirit critic și de discernămint al lui Dumitru Ghișe, ne dăm seama de vastul orizont spiritual, pe ale cărui cuprinsuri se desfășoară inspirata sa meditație.

GRIGORE POPA

PE SCURT

Săptămîna trecută a fost deschisă expoziția „80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România”. Expoziția însumează un mare număr de piese documentare — fotografii, facsimile, extrase din presa vremii — care relevă pregnant, cu puterea adevărului și forță creatoare, existența de mai bine de un secol a organizațiilor politice ale clasei muncitoare din România, începuturile mișcării muncitorești din România și dezvoltarea acesteia sub influența ideilor marxismului.

Din inițiativa Comitetului municipal de partid Lugoj, s-a organizat, în cadrul cabinetului municipal de științe sociale, un ciclu de expuneri și consultații pe probleme ale construcției socialiste pentru cadrele didactice înscrise la examenele de grad și definitivat. Membri ai biroului Comitetului municipal de partid și lectori de prestigiu vor ajuta pe educatoare, profesori și învățători să aprofundeze problemele teoretice ale construcției socialiste în patria noastră, cum sînt: conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată; sporirea rolului factorului conștient și creșterea rolului conducător al Partidului Comunist Român în edificarea socialismului și comunismului; dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste; lupta dintre vechi și nou; contradicțiile, rolul și rezolvarea lor în societatea socialistă; politica P.C.R. în domeniul ideologiei și culturii; aspecte ale revoluției tehnico-științifice contemporane și implicațiile ei economico-sociale; activitatea internațională a P.C.R. și a României socialiste și altele.

O acțiune salutară a Bibliotecii Astra din Sibiu: alcătuirea unei bibliografii selective pe tema celor „7 zile ale creației”, însumînd aproape 180 de titluri de lucrări cu caracter de popularizare a științei. Catalogul bibliografic constituie, în același timp, și programul expoziției pe

aceeași temă deschisă în localul bibliotecii. Sînt unite astfel cartea, filmul, diafilmul, reproducerea de artă și materialul ilustrativ într-o acțiune de educare științific-ateistă a oamenilor. Selectăm câteva din lucrările catalogului bibliografic: Vasile C. Ciocirlan: „Facerea lumii”, Mircea Herovanu: „Introducerea în fizica atmosferei”, Carina Părvulescu: „...și Pămîntul a fost pus în mișcare”, I. M. Ștefan: „Familia Soarelui”, P. Raicu: „Cum a apărut viața pe pămînt”, Ștefan Milcu: „Despre rase și rasism”, Jean Effel: „...și a fost lumină”, „Antologia ateismului din România”, Gheorghe Pușcaș: „Secolul luminilor și religia”, Paul Popovici: „Religie sau știință”.

Sub auspiciile Inspectoratului școlar, Casei corpului didactic și filialei Societății de științe istorice din județul Prahova, recent a avut loc o sesiune de comunicări pe tema: „Utilizarea elementelor locale în predarea științelor sociale”. Consemnăm din titlurile comunicărilor susținute cu această ocazie: Ion Bocioacă: „Prezența și utilizarea unor elemente locale în cadrul cabinetului de istorie”, Alexandrina Ionaș: „Introducerea unor elemente locale în predarea unor momente importante din istoria României la clasele a III-a și a IV-a”. Florian Ionescu: „Unele aspecte ale folosirii presei locale în predarea lecțiilor de istoria patriei la clasa a VIII-a”, Valeriu Lungu: „Utilizarea elementelor locale la lecțiile de economie politică a socialismului”, Paul D. Popescu: „Utilizarea beletristicii în prezentarea sau reconstituirea unor aspecte locale”.

Recent a avut loc, la Cluj, în prezența unor oameni de știință, cadre didactice universitare, cercetători și studenți, un simpozion organizat de Asociația oamenilor de știință și Comitetul național român Pugwasch. Cu acest prilej, cunoscutul savant atomist britanic Erich H. Burhop, președintele Federației mondiale a oamenilor de știin-

ță, a vorbit despre responsabilitatea socială a omului de știință, precum și despre rolul cercetării în asigurarea progresului și păcii. Oaspetele a remarcat contribuția deosebită pe care oamenii de știință din țara noastră o aduc, în cadrul mișcării internaționale Pugwasch, la dezvoltarea schimbului de valori științifice puse în slujba colaborării și înțelegerii internaționale.

Prof. dr. docent Corneliu Pencescu, membru corespondent al Academiei, președintele Comitetului național român Pugwasch, s-a referit la activitatea și perspectivele organizației Pugwasch în domeniul colaborării științifice, ca factor important în crearea unui climat de apropiere între națiuni. În continuare, prof. dr. Aurel Negucioiu, secretar al Comitetului județean de partid, a vorbit despre politica partidului și statului nostru în domeniul promovării unei largi colaborări între națiunile europene.

La Miercurea Ciuc s-a organizat un interesant simpozion despre istoria și demografia orașelor Miercurea Ciuc, Odorheiul-Secuiesc, Gheorghieni și Bălan. La sesiune au participat membrii filialelor Societății de științe istorice și de geografie, precum și profesorii de specialitate ai liceelor din județ.

La Caransebeș a avut loc o importantă sesiune de comunicări științifice pe teme de istorie și cultură. Manifestarea a fost onorată de prezența unor personalități de prestigiu și cercetători din Cluj și Timișoara. În cele două secțiuni de lucru — istorie și istoria culturii — s-au prezentat un mare număr de comunicări privitoare la așezările neolitice din această parte a țării, localizarea cetății Caransebeșului și cronologia dezvoltării ei, participarea localnicilor la marile evenimente politico-sociale, patriotice și culturale din secolele trecute — Revoluția de la 1848, începuturile mișcării muncitorești pe aceste meleaguri, ale presei românești, actul unirii Transilvaniei și Banatului cu România, precum și profunde schimbări pe care socialismul le-a adus pe vatra Caransebeșului.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 90 din 7 aprilie 1973

Consultatie pentru profesorii de economie politică

Dezvoltarea planificată și proporțională a economiei naționale

Orice societate, în cadrul istoricește constituit al economiei naționale, dispune de un anumit fond de muncă socială (vie și materializată) — limitat în fiecare moment dat de nivelul dezvoltării sale — pe care trebuie să îl utilizeze, să îl repartizeze între diferitele ramuri de activitate, în raport cu nevoile sociale în continuă creștere și diversificare. Astfel orice economie este constituită dintr-un ansamblu de multiple și complexe relații de intercondiționare între procesele sferelor reproducției, între ramurile și subramurile producției materiale, între diferitele sectoare de activitate, deci un ansamblu sau un sistem de proporții economice. O economie este caracterizată printr-o stare de proporționalitate atunci când, prin complexul relațiilor amintite, repartizarea mijloacelor de producție și a timpului de muncă al societății este realizată în concordanță cu nevoia socială. Într-o asemenea situație, procesul economic de ansamblu se desfășoară normal, resursele de muncă sociale sînt folosite cu eficiență, sînt create condițiile pentru continua dezvoltare economică și pentru satisfacerea din ce în ce mai înaltă a necesităților de consum ale membrilor societății. Și, invers, apariția unor disproporții antrenează pierderi de muncă socială și, în funcție de importanța lor, pot duce la stagnare și chiar la regres.

Fără a intra într-o analiză de detaliu a sistemului proporțiilor economice dorim să reamintim faptul că din rîndul acestora se desprind așa-numitele proporții fundamentale care determină cadrul general al economiei naționale sau care, altfel spus, defi-

nesc diviziunea generală a muncii în interiorul fiecărei economii naționale. În rîndul acestor proporții fundamentale se înscriu acelea dintre activitățile productive și cele neproductive, dintre industrie și agricultură ca principale ramuri ale economiei, dintre acestea două și celelalte ramuri ale activității economice — construcții, transporturi și telecomunicații, comerțul interior și exterior. Dacă plecăm de la faptul că în general consumul se subdivide în consum productiv sau intermediar și consum final, apar o serie de alte proporții fundamentale care determină mișcarea procesului economic de ansamblu: între mijloacele de producție și bunurile de consum în cadrul produsului social total, între produsul social total și venitul național, între partea din venitul național alocat fondului de dezvoltare economico-socială și partea destinată consumului, etc. La rîndul lor, toate aceste proporții fundamentale se concretizează la nivelul ramurilor economice într-o serie de expresii particulare, specifice. În sfîrșit, printr-o expresie materială, iar prin prisma cheltuielilor de muncă socială încorporate în respectivele valori de întrebuintare au o expresie valorică. Desigur, am prezentat un tablou extrem de simplificat al sistemului proporțiilor economice, deoarece în realitate acestea se determină și se interferează reciproc, dar, credem, suficient pentru a evidenția importanța deosebită pe care starea de proporționalitate o are pentru funcționarea ritmică, armonioasă a mecanismului ex-

de complex pe care îl reprezintă economia națională.

Dacă în condițiile orînduirii capitaliste, bazate pe proprietatea privată, starea de proporționalitate se realizează printr-un continuu joc al disproporționalităților, deoarece procesele sale economice, profund contradictorii, sînt guvernate de forțe spontane, care, de cele mai multe ori scapă de sub control, în schimb, socialismul, realizînd socializarea mijloacelor de producție, are posibilitatea obiectivă de a regla anterior, în mod rațional, aceste proporții, în concordanță cu interesele generale ale societății. Desființarea proprietății private și înlocuirea ei cu proprietatea socialistă înlătură cauza obiectivă a apariției disproporțiilor, transformă economia națională într-un organism economic unitar, astfel încît munca socială poate fi repartizată conștient, pe diversele sectoare ale activității după criteriile științifice. Dar, în același timp, aceasta este și o necesitate pentru economia socialistă. Funcționarea mecanismului economic unitar al economiei socialiste, îndeplinirea obiectivelor dezvoltării nu pot fi concepute și realizate fără o unitate de acțiune care să asigure integrarea armonioasă a fiecărui segment al economiei naționale — ramură, sau unitate economică — în dezvoltarea economico-socială de ansamblu. Această necesară unitate de acțiune, expresie a unității de voință a întregului nostru popor, întruchipată în politica Partidului Comunist Român, se poate realiza numai prin conducerea întregii vieți economice și sociale de către partid; statul socialist, ca emanație și ca reprezentant al întregului popor fiind instrumentul principal prin care masele muncitoare transpun în mod conștient, unitar și coordonat, politica partidului.

Posibilitatea și în același timp necesitatea reglării conștiente a proporțiilor economiei naționale, a repartizării muncii sociale în concordanță cu nevoia socială se manifestă în socialism prin acțiunea legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale. Această lege economică obiectivă exprimă modalitatea specifică socialismului de reglare prealabilă, prin intermediul planului, a producției sociale în conformitate cu necesitatea socială predeterminată, deci de reglare conștientă a funcționării mecanismului economiei naționale. Desigur însă, acțiunea legii dezvoltării planice proporționale nu exclude prin ea însăși posibilitatea apariției, temporare, locale, a unor disproporționalități, a unor neconcordanțe între pro-

NICOARĂ IONESCU

(Continuare în pag. a 11-a)

soriilor : studiul individual

Perfecționare la primul nivel

Sub titlul „Perfecționarea corpului didactic — cerință vitală a dezvoltării învățământului” s-au publicat concluziile consiliului profesoral al I.C.P.P.D. privitoare la modalitățile de lucru în procesul de îmbunătățire a pregătirii personalului didactic („Tribuna școlii”, nr. 82/10.II.1973). Subliniind valoarea măsurilor preconizate, ne vom referi, în cele ce urmează la necesitatea integrării școlii — ca loc de muncă didactică permanentă — în sistemul de perfecționare.

Sistemul de perfecționare trebuie să-și conceapă o structură unitară, dar cu nivele diferite, corelate însă, pentru a se evita suprapunerile și paralelismul. Din cadrul acestor nivele nu poate lipsi în nici un caz școala. Școala este primul nivel unde se manifestă stringent necesitatea perfecționării.

În timp ce toate formele muncii de perfecționare se finalizează într-un fel în afara catedrei (treccerea unui examen, susținerea sau publicarea unei lucrări etc.), perfecționarea, determinată strict de nevoile catedrei, se finalizează concret tot la catedră, aceasta fiind într-un fel cea mai eficientă.

Nu trebuie neglijat nici faptul că în timp ce toate formele de perfecționare sînt predominant verbale — ele consumîndu-se la nivel de „expunere”, „răspuns” sau „dezbateri” — formele de perfecționare din școală pătrund în munca fiecăruia dintre noi, căpătînd un caracter concret-aplicativ. Ca să folosești un film didactic, de pildă, îți construiești o mulțime de variante de lecții, selecționezi pe cea care o crezi cea mai potrivită, o aplici. Realitatea didactică poate să infirmе această variantă. Munca este reluată pînă cînd „catedra” răspunde pozitiv. Această cantitate de muncă nu trebuie să se piardă, ea trebuie să rămînă și să se transmită în ceea

Biblioteca Academiei: sala de lectură a microfilmelor

ce numim noi experiență didactică. A fi posesorul unei experiențe didactice înseamnă nu numai a ști „ce să faci”, ci și a ști „ce să nu faci”.

Perfecționarea la nivelul școlii fiind cea mai apropiată de cerințele catedrei trebuie însă concepută într-un program unitar cu perfecționarea la celelalte nivele. Și atunci, poate cea mai importantă sarcină a organelor centrale de specialitate este întocmirea acestui program unitar. Credem că nu mai are rost să se lase la cheremul fiecăruia planificarea acestei munci. E adevărat că fiecare școală are realitatea sa didactică, dar luarea în considerare a acestui specific nu trebuie să ne ducă la concluzia că fiecare s-o facă după gustul său. Acest program unitar se poate realiza prin cele trei organisme de la nivelul fiecărei școli: consiliul profesoral, catedrele și comisia dirigîntilor, care trebuie să devină și organe colective de îndrumare, control și decizie, respectînd, bineînțeles, specificul muncii didactice.

Colectivele didactice ar alege cîte 8—10 teme într-un an pentru fiecare organism. Aceste teme ar constitui programul de perfecționare la nivelul școlii. Pentru a asigura însă nivelul științific ridicat al cunoașterii temelor respective, revistele societăților și presa pedagogică ar publica materiale referitoare la acestea. Dezbaterile unor asemenea teme în organismele din școli, pe lîngă abordarea teoretică, ar duce la analiza diverselor aspecte, cărora li s-ar propune soluții. Conducerea de școli și șefii de catedre ar urmări repartizarea temelor, calitatea materialelor, pregătirea cadrelor pentru discuții și, ceea ce este mai important, traducerea în viață a soluțiilor propuse.

În acest fel s-ar crea în școli organisme care ar impune introducerea experienței înaintate — de la concepție pînă la tehnici de lucru. Activitatea acestor organisme nu trebuie să se rezume la ședințe (și-am propune ca întrunirile respective nici să nu se numească ședințe), ci să fie, așa cum e normal, obligații de catedră pentru fiecare învățător și profesor, în care ponderea s-o aibă urmărirea activității concrete a fiecărui cadru didactic prin prisma renovării tehnologiei didactice și a îmbunătățirii pregătirii elevilor.

Activitatea consiliului profesoral trebuie să cîștige un caracter științific, să nu se rezume doar la „analiza” muncii (și trebuie să spunem sincer că multe „analize” se improvizează). Pentru a imprima un asemenea caracter, consiliul profesoral și-ar ține toate ședințele lunare pe teme strict didactice, urmînd ca „analizele” trimestriale și anuale, prezentarea planurilor de muncă etc. să se facă în vacanțele elevilor. Cele 8—10 teme dintr-un an ar fi repartizate spre studiu și urmărite în viața școlii pe colective de profesori, care ar aduce în materialele prezentate nu numai concluziile teoretice, ci și realitatea didactică a propriei școli. Consiliul profesoral trebuie să devină astfel un organ colectiv de decizie nu numai în probleme organizatorice și administrative, ci și în luarea unor măsuri cu privire la activitatea didactică și pedagogică a fiecărui cadru didactic.

Școala trebuie să dispună de acel climat care să stimuleze studiul individual, baza întregului sistem de perfecționare. Pentru realizarea acestuia se impune un program unitar de perfecționare, pe baza unor tematici și bibliografii (alcătuite de societățile științifice și I.C.P.P.D. — nu ca cele trimise acum de Casele corpului didactic ce cuprind toate articolele din presă). În sfîrșit, se cere umplerea cadrului organizatoric actual al muncii de perfecționare cu un conținut corespunzător cerințelor școlii, precum și aprecierea oficială a activității de perfecționare din școală.

Prof. GH. DASCĂLU Babadag

Pe linia continuei perfecționări a pregătirii profesionale a cadrelor didactice ce predau discipline practice, Inspectoratul școlar și Casa corpului didactic din județul Iași au inițiat și programat în trimestrul al II-lea un curs de pregătire psihopedagogică cu un grup de maștri-instrucători. În programul cursului au fost incluse teme ca: „Sarcinile actuale ale perfecționării personalului didactic în lumina actualelor documente de partid”, „Cerințe psihosocio-pedagogice în pregătirea practică a elevilor”, „Procesul formării deprinderilor practice”, „Tipologia lecțiilor practice”, „Orientări noi în didactică” și altele. Tematica cursului, participarea cadrelor didactice și schimbul de opinii realizat au contribuit la elucidarea multor probleme impuse de practica didactică la această specialitate. În trimestrul III se va relua cursul, cu un alt grup de maștri-instrucători, în așa fel încît o mare parte din cadrele didactice angajate la disciplinele cu caracter practic să beneficieze de o orientare și îndrumare suplimentară din acest punct de vedere. (Prof. Aurora Tudose și C. Cristofor)

Sub egida Filarmonicii „George Enescu” din București, marți seara, în Sala Ateneului Român, corul Liceului „Mihai Viteazul” distins cu premiul I la Concursul Național al Corurilor Școlare — edițiile 1969 — 1972 — ne-a oferit un autentic concert de muzică românească și clasică. Sub conducerea profesoarei Valeria Nica-Chiriță, ansamblul elevilor din această școală a făcut o reușită demonstrativă de virtuozitate interpretativă — unitate, exactitate, nuanțare — asemănătoare cu cea a unor profesioniști îndelung exersați. Vocele tinere au fost cu grijă alese și cultivate pentru a face față unor bucăți muzicale destul de dificile (Tambourin, madrigal francez din sec. XVII — aranjament coral de Gheorghe Pascu — sau „Fantezie în do major op. 80 — final cor cu pian” — de Ludwig van Beethoven).

Sîntem convinși că și cei mai exigenți dintre auditori au fost emoționați ascultînd „În poienică lîngă ploș” (Gheorghe Danga), „Idilă bihoreană” (Sabin Drăgoi) sau Mama, și „Foaie verde lămii” (D.G. Kiriac)

Casa pionierilor din orașul Reghin, jud. Mureș, a organizat o reușită expoziție sub genericul „Din comoara timpului liber”. Expoziția a cuprins un număr de peste 500 obiecte datorate pionierilor și școlariilor — jucării, construcții tehnice, cusături, desene, diferite colecții (de ilustrate, timbre, bani, șervețele), albume și culegeri de cusături, ciete cu poezii originale, pirogravură etc. Expoziția s-a bucurat de aprecierea celor peste 5.000 de vizitatori care, în caietul de impresii, au notat cuvinte elogiase cu privire la preocupările utile și creatoare ale pionierilor și școlariilor din timpul lor liber. La reușita acestei acțiuni și-au adus contribuția cadrele didactice de la Casa pionierilor Reghin, comandanții instructori ai unităților de pionieri și directorii de școli din oraș. (Inv. Husar Emil).

Inspectoratul școlar județean Argeș și Casa corpului didactic au organizat cu directorii de școli din zona Costești a județului, un util schimb de experiență, la Școala generală Ionești, com. Buzoești. Dezbaterile lemei „Rolul școlii în organizarea și desfășurarea activității de educație fizică și sport” a fost însoțită de prezentarea bazei materiale a școlii-gazdă (un teren de volei și baschet bituminat, teren de handbal, pistă de atletism, portic de gimnastică, precum și o sală amenajată pentru desfășurarea orelor atunci cînd condițiile atmosferice nu permit încrea lor afară), precum și de asistențe la lecții la clasele I-IV și V-VIII. În incheiere, directorii participanți au vorbit despre realizările din școlile lor în îmbunătățirea predării educației fizice și au apreciat inițiativa Inspectoratului școlar de a organiza schimbul de experiență sus-menționat. (Prof. Fl. Stancu).

Inv. FLORIAN PANTIS Oradea

Școala și producția

— Pentru început, vă rugăm să ne relați pe scurt cum a fost organizată practica productivă a elevilor de la Liceul „Mihai Viteazul”, pe care-l patronați.

Victor Cadar: Elevii acestui liceu fac practică la școală și la F.M.U.A.B. La liceu am înființat un atelier cu 20 de mașini de diferite tipuri (strunguri paralele, freze universale, mașini de rectificat etc.). Fabrica asigură întreținerea mașinilor, materia primă, plătește amortizamentele. În primele patru luni, trei strungari și un frezor de la noi au acordat asistență tehnică necesară. Până când maștrii-instructori (de la liceu) s-au deprins cu specificul muncii.

— Cum se desfășoară practica elevilor în fabrică?

Victor Cadar: Elevii anilor III și IV, care fac practică la noi, lucrează sub direcția îndrumare și supraveghere a trei ingineri și cinci maștri de la F.M.U.A.B. Procedăm în felul următor: cu o zi înainte, pregătim materia primă, sculele și celelalte trebuințioase înaintea orelor. Împărțim pe elevii sarcinile concrete, precum și sculele, piesele respective. Facem și teorie cu ei, dar în procesul muncii, la mașină.

Constantin Ionescu: Școala ar trebui să asigure liceenilor o pregătire tehnică teoretică generală mai serioasă. Liceenilor li se cere (ca și celor de la școlile profesionale, mai bine pregătiți la acest compartiment) să intre imediat în complexitatea problemelor tehnice din fabrică, fără ca ei să aibă pregătirea teoretică corespunzătoare.

— Ar fi interesant de aflat ce rezultate formative ați obținut.

Constantin Ionescu: Neinformații suficiente teoretic din școală, elevii au fost pur și simplu surprinși de complexitatea și grandeură procesului de producție (sintem una din cele mai mari și mai moderne întreprinderi de acest profil din țară), de mașinile moderne, de mediul de muncă din uzină. Apoi, elevii au fost curioși să cunoască procesul de producție. Folosindu-ne de acest moment psihologic, am căutat să le satisfacem dorința. Să-i familiarizăm cu toate aspectele muncii, inițindu-i în „secretele” meseriei, transformând simpla curiozitate a vizitatorului într-o curiozitate, să zicem, productivă. Într-un real interes pentru muncă și producție.

— În acest caz ați fost buni psihologi și pedagogi.

Corolarul practicii:

CALIFICAREA ÎN MESERIE

Convorbire la Fabrica de mașini-unelte și agregate din București, despre eficiența practicii productive a elevilor.

Interlocutori: ing. VICTOR CADAR și ing. CONSTANTIN IONESCU, responsabili cu practica în producție a elevilor

Victor Cadar: Nu vrem să ne facem un merit din aceasta, dar altfel nu se poate... În meseria noastră lucrăm mult cu oamenii. Eu cel puțin, m-am obișnuit să-i tratez pe elevi ca pe muncitorii din fabrică, îi numesc „oamenii mei”, ceea ce îi încurajează mult.

Constantin Ionescu: Deși majoritatea dintre ei s-a obișnuit repede cu munca și le place, am avut și unele necazuri.

— Ați putea să precizați?

Constantin Ionescu: Da. Cîțiva tineri din anul al III-lea priveau munca din uzină cu dispreț, ca pe ceva înjositor, impus „din afară”. Atunci am apelat la ajutorul dirigintelui, punînd totodată „în mișcare” opinia clasei, măsură care s-a dovedit deosebit de eficace. Rezultatele nu s-au lăsat mult așteptate: cei vizati și-au corectat atitudinea, au înțeles că nu au dreptul să compromită colectivul în care învață, cerîndu-și chiar și scuze. Ei s-au încadrat apoi cu foarte bune rezultate în disciplina muncii întregului grup de practicanți.

Victor Cadar: Aș dori să subliniez faptul că rolul familiei în educația pentru muncă este enorm. Dacă munca fizică este privită cu rezerve sau cu scepticism acasă, ne este foarte greu să schimbăm optica copiilor. Aceasta se potrivește întrucîtva la cele relatate mai înainte de colegul meu.

— Care ar fi, după părerea dv., „corolarul” practicii elevilor în uzină?

Victor Cadar: Neîndoios, calificarea. Din experiența mea de mulți ani de inginer mecanic-șef și de fost profesor, afirm cu toată tăria și competența că liceenii pot deveni la absolvire muncitori foarte bine pre-

gătiți. În legătură cu această problemă esențială, vreau să subliniez câteva lucruri: elevii anilor III și IV care fac practică la noi sînt cu cîțiva pași înaintea celor care vin în mod obișnuit să se angajeze (majoritatea au 7-8 clase). Asistăm la o situație anormală: absolventul de liceu este angajat tot ca muncitor necalificat. Pînă va obține calificarea, va pierde timp prețios (chiar și doi ani, în cazul că se „încuie” într-o școală de calificare cu scoatere din producție), iar economia va pierde produse importante. Sincer vorbind, îmi pare rău de pregătirea și de posibilitățile lor. Să privim această problemă și din punctul de vedere al absolventului: angajîndu-se ca muncitor necalificat, pentru ce a mai urmat atunci liceul? În celălalt caz (angajîndu-se ca muncitor calificat), avîndu-se în vedere pregătirea sa teoretică superioară, el va progresa rapid în profesie. Cu această perspectivă în față, absolventul de liceu nu se va gîndi neapărat la un transfer sau la universitate. Sînt de părere că Ministerul Educației și Învățămîntului trebuie să ia hotărîrea de a acorda absolvenților liceelor de cultură generală, odată cu diploma de bacalaureat, atestatul de calificare. Personal pot să garantez pentru mulți elevi care lucrează aici, în ceea ce privește competența în meserie. Cred că ar mai trebui lămurite cîteva probleme privind calificarea. La fabrica noastră, calificarea (avînd în vedere condițiile actuale) se poate obține numai în anumite meserii ca lăcătușăria, mecanica fină, ajustarea. Nu mă pot angaja să calific strungari și frezori, fiindcă nu dispunem de suficiente mașini. Fiecare elev ar tre-

bui să primească în grijă sa o mașină la care să lucreze nestingherit și fără un plan obligatoriu de producție (cel puțin în primul an). Dacă liceul ar dispune de un număr sporit de mașini-unelte (cele 20 sînt insuficiente), calificarea s-ar putea face foarte bine și în școală. Inșă pentru aceasta, elevii trebuie să presteze o muncă variată (sînt împotriva producerii în serii mari a unei singure piese), care să cuprindă operațiile de bază cerute de o meserie dată.

Constantin Ionescu: Pentru aceasta ar trebui să se elaboreze împreună cu întreprinderile o programă unică pentru practica productivă în fabrici, care să asigure totodată și calificarea. În prezent, fiecare întreprindere organizează practica elevilor cum o taie capul.

Victor Cadar: Ar fi minunat dacă fiecare fabrică ar organiza 1-2 ateliere-sectii pentru elevi. Atunci nu s-ar mai pune problemele transportului materiei prime, cadrelor, legăturii elevilor cu întreprinderea. Deocamdată însă (cred că trebuie să depășim cît mai curînd această fază), pînă vom avea suficiente mașini-unelte (să nu scăpăm din vedere faptul că la fiecare dintre mașini se lucrează în flux continuu), ar fi bine ca, în meseriile care recomandă folosirea exclusivă a acestor mașini, calificarea elevilor să facă în atelierele școlare, cu condiția ca acestea să fie foarte bine utilizate, iar în celelalte meserii, în fabrică. În primul caz, trebuie să avem grijă ca școala să nu piardă legătura cu întreprinderea.

Convorbire realizată de
C. BUTURA

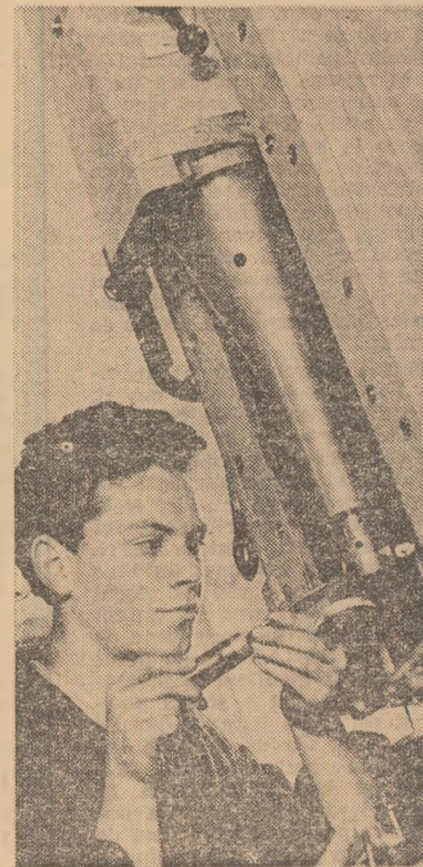

Foto: V. BOGDANET

Mai multă adevare la specificul local și cîteva propuneri

Am urmărit cu atenție articolele din revista „Tribuna școlii”, cu privire la instruirea practică a elevilor, ca disciplină nouă și de maximă importanță în programa școlilor de cultură generală.

Ca director de școală, mă interesează modul de organizare și dotare al atelierelor, dar mai ales felul în care se desfășoară munca în atelier. rezultatele ce se obțin, atît din punct de vedere material, cît și instructiv. Am constatat că realitățile de pe teren contravin uneori programelor școlare și instrucțiilor primite de la Ministerul Educației și Învățămîntului.

Să pornim de la faptul că planul de învățămînt nu ține cont că în mediul rural sînt mai multe tipuri de sate. De exemplu, în comunele de deal, din jurul zonelor industriale, majoritatea absolvenților școlii generale merg în industrie. Prin ur-

mare, efectuarea practicii productive exclusiv în agricultură nu corespunde cerințelor economiei. Cred că nu s-ar greși dacă s-ar lăsa la aprecierea directorului alegerea profilului practicii și a numărului de ore pe care acesta să le poată repartiza în agricultură și atelier. În conformitate cu nevoile concrete (în limita orelor fixate la nivel central). Nu sînt pentru scoaterea completă a practicii în agricultură din aceste școli, întrucît fiecărui muncitor care locuiește în mediul rural îi sînt necesare cunoștințe de pomicultură, zootehnie și legumicultură, de agricultură, în general.

După părerea mea, pentru zonele de deal, puternic industrializate, repartizarea orelor de agricultură și atelier ar putea fi următoarea: la clasele a V-a și a VI-a — două ore de agricultură (una de teorie și una de aplicare practică) și o oră de ate-

lier; la clasele a VII-a și a VIII-a — cîte două ore de agricultură (una de teorie și una de practică) și trei ore de atelier, sau o oră de agricultură (teorie și practică) și trei ore de atelier (săptămînal).

Consider, de asemenea, că și numărul de elevi dintr-o grupă (15-30) este prea mare pentru ca instruirea practică să se desfășoare în bune condiții. Unde sînt peste 30 de elevi într-o clasă, se pot organiza două grupe, dar unde sînt 28 de elevi, cum se poate lucra cu toți? În planul de învățămînt se dă indicația să se formeze grupe din două clase apropiate, de exemplu: dacă în două clase sînt 48 de elevi, se pot forma trei grupe, dar a treia nu va putea practic participa la o serie de ore.

Hotărîrea de a pune calificative în loc de note este, de asemenea, în defavoarea practicii productive. Ar fi mai stimulatînd pentru elev ca aprecierea muncii să se facă prin note care să se adune la media generală.

O altă problemă pe care o găsesc fără justificare este limitarea numărului de ore pentru maștrii din producție și modul de plată al acestor

tora. De ce nu s-ar da dreptul fiecărui maistru să predea pînă la 12 ore săptămînal? Ni s-ar ușura controlul, ar spori calitatea muncii, răs-punderea pentru producție, pentru dotare și autototare.

Procurarea materiei prime este una din problemele cele mai dificile. Sînt instrucțiuni în acest sens, dar ele sînt greu de aplicat. Depozitele sînt prea departe, mijloace proprii de transport nu avem. De cele mai multe ori nu găsim ce ne trebuie. Nu s-ar putea înființa, la nivel de județ, un depozit coordonat de inspectorat de unde să se aducă, pe bază de comandă, tot ce trebuie fiecărui atelier? S-ar ușura și mai mult munca dacă aceste depozite ale inspectoratului ar dispune de una, două mașini, cu care să aducă materia primă și care să ducă produsele finite la beneficiar.

Rezolvîndu-se aceste probleme, credem că școala ar putea să se achite mai bine de sarcinile care-i revin.

Prof. MIHAILĂ IOAN
director coordonator,
Com. Teleaga-Prahova

Perfecționarea muncii sindicale din municipiul Craiova

Preocupat de orientarea și îndrumarea directă a sindicatelor afiliate, Biroul executiv al Comitetului Uniunii Sindicatelor din învățământ, știință și cultură și-a înscris în planurile sale de muncă analiza la fața locului a activității unor sindicate. O asemenea analiză a avut loc săptămîna trecută la Craiova cu participarea membrilor Biroului executiv al C.U.S.I.S.C., ai comitetului sindicatului învățământ Craiova, ai unor președinți ai sindicatelor din învățământul de cultură generală de pe raza județului Dolj și din cenzile de județ mai apropiate. La ședință au mai participat ca invitați tovarășii: **Ion Cetățeanu**, secretar al Comitetului județean de partid Dolj, **Aurel Bold**, inspector general al Inspectoratului școlar județean, **Ilie Solomon**, președintele Consiliului municipal al sindicatelor Craiova, **Viorica Păcuraru**, membră în Biroul executiv al Consiliului județean al sindicatelor Dolj, **Puiu Georgescu**, președintele sindicatului Universității din Craiova. Analiza s-a efectuat pe baza unei informări prezentate de Comitetul sindicatului și a unui referat al Biroului executiv al Comitetului Uniunii.

Informarea prezentată de prof. **Ion Ștefan**, președintele comitetului sindicatului învățământ Craiova, a reliefat activitatea desfășurată de organele și organizațiile sindicale, sub conducerea organizațiilor de partid și unele rezultate obținute în domeniul profesional, politic, cultural-educativ și social.

Prin căi și mijloace specifice, sindicatul din municipiul Craiova, alături de inspectorat și conducerea școlilor, și-a adus contribuția la împlinirea sarcinii puse de partid privind școlarizarea tuturor copiilor, mai ales în clasele a IX-a și a X-a a școlii generale obligatorii. În strînsă legătură cu generalizarea învățămîntului de 10 ani a fost privită și tratată acțiunea de însușire de către elevi a unor noțiuni și deprinderi tehnico-productive, educarea și formarea lor prin și pentru muncă. Grupele sindicale de la școlile generale nr. 9, nr. 10, nr. 11, nr. 21, nr. 22, liceele nr. 1 și nr. 2 au reușit, printr-o strînsă legătură cu sindicatele din întreprinderile care le patronază, să contribuie la dotarea corespunzătoare a atelierelor școlare. În momentul de față Inspectoratul școlar și Comitetul sindicatului învățământ au în atenție, după o prealabilă analiză, corectarea profilului unor ateliere, punerea de acord a lor cu nevoile de cadre cerute de dezvoltarea economico-socială a municipiului Craiova și a județului Dolj.

O pondere însemnată în activitatea sindicatului o dețin inițiativele și acțiunile în sprijinul îmbogățirii permanente a pregătirii științifice și pedagogice a cadrelor didactice, impuse de procesul accentuat și continuu al modernizării învățămîntului. Din inițiativa grupelor sindicale, în cancelariile școlilor au fost instalate panouri intitulate „Ce să citim”, „Vă recomandăm să citiți”, „Revista noutăților”, „Vă informăm că au apărut”. Ceea ce se extinde de la o vreme în activitatea organizațiilor sindicale este sistemul de a se organiza expuneri, dezbateri, mese rotunde, simpozioane pe teme ce vizează aspecte ale modernizării învățămîntului.

În pregătirea și desfășurarea acestor acțiuni, Comitetul sindicatului colaborează cu inspectoratul școlar, cu filialele societăților științifice ale cadrelor didactice, filiala Institutului central de perfecționare a personalului didactic. Ca rod al acestei colaborări mai menționăm și tipărirea pînă în prezent a două numere „Din viața școlii Doljului”, „Buletinul de informare și documentare al cadrelor didactice”, culegerea „Recapitularea și sistematizarea finală a materiei”, precum și o culegere de articole referitoare la activitatea tehnico-productivă. De curînd Comite-

- Prezență activă în acțiunea de școlarizare.
- În colaborare cu întreprinderile, pentru formarea deprinderilor de muncă.
- O gamă largă de căi și mijloace cultural-educative.
- Trei direcții ale activității organizatorice.
- Antrenare responsabilă în procesul de modernizare a învățămîntului.

tul sindicatului a editat foaia volante intitulată sugestiv: „Catedra” care și-a propus să devină o tribună a experienței înaintate și a dezbaterii unor probleme sindicale și de învățămînt de stringență actualitate.

O gamă largă de căi și mijloace folosește sindicatul în activitatea politică și cultural-educativă, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a salariaților. Periodic, se organizează expuneri pe principalele probleme ale politicii interne și externe ale partidului și statului nostru informări politice și mese rotunde. O muncă meritorie, desfășoară și formațiile artistice de amatori. Formația corală, înființată în anul 1945, a obținut de două ori titlul de „Laureată”, iar la cel de-al X-lea concurs „Omagiul partidului” a obținut „Marele premiu”. La etapa a III-a a concursului televizat „Cîntare patriei” a obținut punctajul maxim. În cadrul sindicatului mai activează formația de teatru de păpuși, orchestra de muzică ușoară și de muzică populară. Rezultate bune se obțin, de asemenea, în domeniul educației fizice și sportului. Asociația sportivă cuprinde secțiile șah, volei, baschet, handbal, tenis de masă, turism. Ca urmare a recentei hotărîri a partidului, sindicatul și-a propus să atragă un număr mai mare de membri de sindicat la participarea în diferite excursii și drumeții, la sfîrșit de săptămîna și în vacanțele școlare.

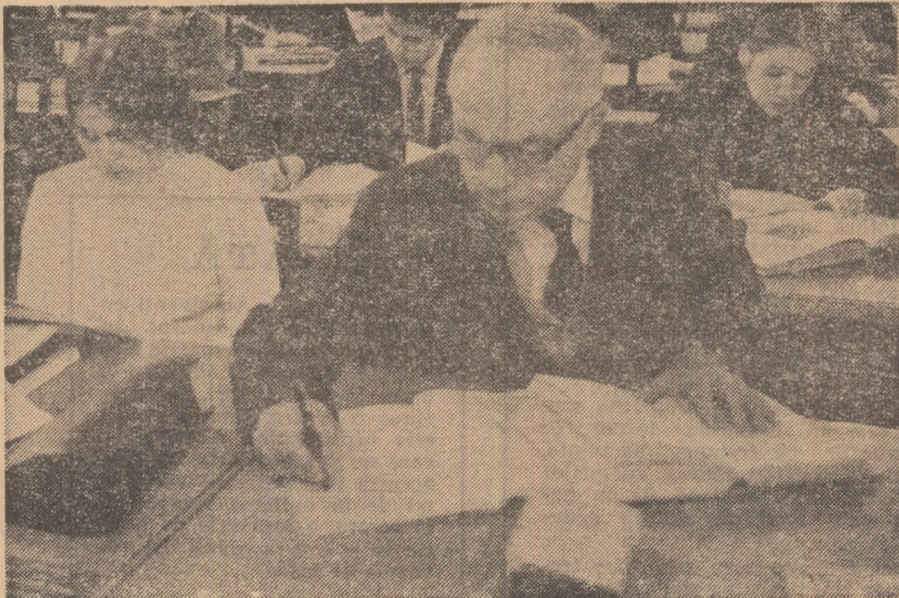
Informarea s-a referit și la conținutul și eficiența adunărilor trimestriale ale grupelor sindicale și a punctat cîteva din direcțiile activității pînă la finele anului 1973.

Materialul de aprecieri și concluzii, prezentat de tovarășa **Elena Cojan**, secretar al Comitetului Uniunii, s-a ocupat pe larg de stilul și metodele de muncă ale comitetului sindicatului învățământ din Craiova. De asemenea, materialul a cuprins recomandări ale Biroului executiv pentru continua perfecționare a muncii comitetului sindicatului. Rezultat al unei perioade de analiză și de consultare a colectivelor didac-

tice din licee și școli generale, de discuții și îndrumare a 4 comitete de secție și 27 birouri de grupă, concluziile prezentate au relevat elementele distincte care definesc stilul de muncă propriu sindicatului învățământ Craiova.

S-a apreciat că, sub conducerea organelor locale de partid, activitatea sindicatului învățământ din Craiova este în general bine orientată, organizată și condusă de comitet. Planurile de muncă reflectă obiectivele care au rezultat din ședința comună organizată în preajma deschiderii anului școlar la Ministerul Educației și Învățămîntului, unde, alături de inspectorii generali ai inspectoratelor școlare județene, au fost prezenți și președinți ai sindicatelor din învățămîntul de cultură generală. Din analiză a rezultat că, în activitatea organizatorică, atenția sindicatului din Craiova este axată pe trei direcții: a) studii și analize realizate cu comisiile pe probleme, ale căror rezultate sînt prezentate în ședințe de birou sau comitet pentru a stabili măsuri și a înainta inspectoratului școlar propuneri bine justificate; b) organizarea unor acțiuni de perfecționare și informare în colaborare cu inspectoratul școlar, filialele societăților științifice ale cadrelor didactice, sindicatul Universității sau alte sindicate; c) impulsarea activității comitetelor de secție și a grupelor, care, prin modalități concrete, să rezolve cerințele profesionale, educative și sociale specifice fiecărui colectiv de muncă.

Evidențind stilul și metodele de muncă corespunzătoare în activitatea sindicatului, Biroul executiv a subliniat unele neajunsuri, referitoare mai ales la gradul de participare a întregului comitet și a tuturor membrilor birourilor grupelor sindicale la îndeplinirea sarcinilor propuse. Referatul a făcut recomandări menite să ridice conținutul muncii organelor și organizațiilor sindicale din învățămînt, din municipiul Craiova, la nivelul cerințelor și exigențelor actuale.

Studiu în bibliotecă

Pe marginea materialelor prezentate au participat la discuții tovarășii **Steliana Stănescu** și **Georgeta Vasile**, membre ale Biroului executiv, **Matilda Mincă**, președinta sindicatului învățământ din sectorul 5, București, **Elena Blideanu**, președinta sindicatului învățământ din sectorul 4, București, **Elena Bufoi**, președinta sindicatului învățământ din Giurgiu, **Nicolae Stănescu**, președintele sindicatului învățământ din Ploiești, **Ion Talabă**, președintele sindicatului învățământ din Tg. Jiu. În cuvîntul lor, vorbitorii au apreciat metoda folosită de Biroul executiv al Uniunii de a analiza la fața locului activitatea unor sindicate. Din partea Comitetului sindicatului învățământ din Craiova, tovarășii **Florica Chirea** și **Nicolae Andrei** au relevat sprijinul acordat prin această analiză și s-au angajat să dezvolte activitatea pe baza recomandărilor desprinse.

În intervenția sa, **Aurel Bold**, inspector general al Inspectoratului școlar județean, după ce a subliniat utilitatea acțiunii de la Craiova pentru continua dinamizare a muncii sindicatului în școli, a subliniat necesitatea creșterii spiritului de exigență față de sarcinile profesionale și obștești ale cadrelor didactice și rolul grupelor sindicale în această direcție.

Președintele Consiliului municipal al sindicatelor Craiova, tovarășul **Ilie Solomon**, a apreciat activitatea sindicatului învățământ, mai ales în modul de orientare a grupelor sindicale, în afirmarea pe plan local și central cu formații artistice proprii, alcătuite din învățători și profesori.

Secretarul Comitetului județean de partid Dolj, tovarășul **Ion Cetățeanu**, s-a referit pe larg la rolul și atribuțiile organelor și organizațiilor sindicale din învățământ de pe raza municipiului Craiova și a județului în acțiunea de informare și perfecționare a cadrelor didactice, în cadrul căreia un loc dominant trebuie să-l dețină studiul individual; la rolul și locul educaturului în școală și în afara școlii pentru formarea unui tineret capabil să se integreze rapid cerințelor impuse de dezvoltarea societății noastre și pentru educarea socialistă a maselor de oameni ai muncii. Vorbitorul a cerut organizațiilor sindicale din învățământ să pună accent mai mare pe generalizarea experienței înaintate, să contribuie mai mult la dezvoltarea bazei materiale a atelierelor școlare, printr-o strînsă colaborare cu sindicatele din întreprinderi.

În încheierea ședinței de Birou executiv lărgit, a luat cuvîntul tovarășa **Maria Stănescu**, președinta Comitetului Uniunii. După ce a mulțumit organelor locale de partid, sindicale și de stat pentru sprijinul pe care-l acordă sindicatului învățământ din Craiova, a insistat asupra necesității perfecționării și dezvoltării în continuare a stilului și metodelor de muncă pentru antrenarea responsabilă a cadrelor didactice la procesul de modernizare a învățămîntului, asupra grijii permanente pentru evitarea paralelismului în desfășurarea unor acțiuni, mai ales cu caracter profesional, asupra necesității sporirii rolului educativ al grupelor sindicale, veriga de bază în activitatea sindicatului. A recomandat comitetului sindicatului să militeze pentru o permanentă colaborare cu inspectoratul școlar, cu filialele societăților științifice ale cadrelor didactice, cu sindicatul Universității în vederea unificării eforturilor și corelării acțiunilor întreprinse.

Asigurînd Comitetul sindicatului învățământ Craiova de sprijinul Biroului executiv, tovarășa **M. Stănescu** și-a exprimat convingerea că această analiză va contribui la stimularea perfecționării muncii sindicale în unitățile de învățământ din municipiul Craiova, pentru împlinirea sarcinilor puse de partid în fața școlii și slujitorilor ei.

Scrisoare

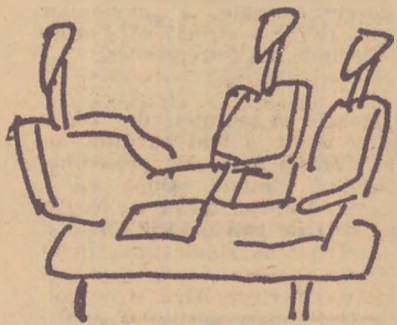
și răspuns

„Subsemnata Dănescu F. Lucreția, învățătoare la Școala generală din comuna Aricești-Zeletin, județul Prahova, vă rog a dispune cercetarea cu atenție și cu spirit de omenească înțelegere a situației mele... Sunt din această comună ca și sotul meu, profesorul Dănescu I. Floarea, de la aceeași școală... am grad definitiv, și sint titulară în post, cu o vechime de 21 de ani în învățămînt". În continuare, învățătoarea ne aduce la cunoștință că Inspectoratul școlar al județului Prahova intenționează să o transfere din toamna acestui an într-o altă localitate, dînd prioritate unei învățătoare cu o vechime mai mică în muncă, dar care are gradul II. La intervenția redacției noastre, prin adresa nr. 1540/1973, Ministerul Educației și Învățămîntului, anchetînd cazul respectiv, ne răspunde:

„In unitatea școlară în care funcționează autoarea scrisorii sint în prezent cinci clase I—IV. Cercetînd planul de școlarizare pentru anul viitor, delegatul Ministerului Educației și Învățămîntului care s-a deplasat la Inspectoratul școlar al județului Prahova a constatat că, din cele cinci clase existente, vor rămîne cu efective prevăzute de regulamentele în vigoare, la 1 septembrie 1973, numai patru. Ca urmare, unul din învățători va trebui să-și desfășoare activitatea, în anul școlar 1973-1974 în altă unitate.

Aplicînd criteriile stabilite prin Statutul personalului didactic și prin Regulamentul de numiri și transferări, Inspectoratul școlar al județului Prahova a stabilit că tov. Dănescu F. Lucreția urmează să treacă — prin restrîngerea de activitate — în altă unitate ținîndu-se seama de situația de familie a petiționarului și de faptul că în localitate nu mai era vacant nici un post de învățător, fără a i se afecta salariizarea, tovarășa a fost trecut în temporar într-un post de educatoare, în învățămîntul preșcolar, la Grădinița Dăinari, în apropiere.

S-a recomandat Inspectoratului școlar al județului Prahova să păstreze în atenție situația tov. Dănescu Lucreția și, în eventualitatea ivirii unor noi posibilități, pînă la 1 septembrie 1973, să dea o soluție mai avantajoasă în rezolvarea cazului său". Impreună cu petiționarul, așteptăm găsirea acestei soluții.

Spinii

de la Bulz

„Cu cîteva zile în urmă — ne scrie învățătorul F. Praja, din Bulz, județul Bihor — la un sfîrșit de săptămînă, după ultima oră de curs, tovarășul director trecînd pe la fiecare clasă anunță pe un ton hotărît: «Miine dimineată toată lumea să fie prezentă la școală: mergem la tăiat spinii».

A doua zi însă, duminică, totul s-a petrecut altfel de cum se aștepta tovarășul director deoarece, din cauza slabei mobilizări, elevii n-au ieșit la muncă. Aveau însă să plătească scump această nesupunere, căci, din ordinul directorului, în ziua următoare au fost tinuți numai „în picioare” în toate cele cinci ore de

curs — de la ora 9 și pînă la 14 —, iar de la această oră au luat muntele cu asalt pentru curățatul pășunii, pînă la ora 16. Cred că orice comentariu este de prisos.

Vreau să remarc însă un singur lucru. Cum de nu s-a găsit nici unul din cadrele didactice, de la această școală, care să ia poziție împotriva acestei măsuri abuzive, nedrepte, nereglamentare și antipedagogice? "

Acceași întrebare ne-o punem și noi: v-o adresăm totodată și dv., tovarășe F. Praja, în calitate de învățător; iar inspectoratul școlar județean îl întrebăm de măsurile luate.

Oare așa să fie?

În urma apariției articolului „SINUOSUL DRUM AL MANUALELOR”, unde se aborda, printre altele, și problema transmisibilității, învățătorul Nan Vasile, de la Școala generală din comuna Vlad Tepeș (Ialomița), ne trimite o scrisoare din care spicuim: „Adesea vorbim despre mijloace audio-vizuale, despre învățămînt programat și aplicarea ciberneticii în școală, iar pe de altă parte, punem în minile unor copii manuale improprii și le mai cerem să învețe după ele. Să le păstreze curate, cînd ele abia se mai țin... Prin aceasta nu facem altceva decît să-i îndepărtăm de carte... Să facem să apară la ei germele învidiei pentru colegii, cu manuale noi (de ce ție ți-a dat și mie nu?... Consider măsura transmisibilității manualelor școlare (în special la clasele mici) drept o măsură perimată”. Oare așa să fie?

Remarcă justă.

Dar...

„Elev în clasa a XI-a, băatul meu intenționează să urmeze cursurile Facultății de medicină, secția pediatrie: pentru aceasta, a început de pe acum să învețe asiduu. Cînd își pregătește lecțiile zilnice are în vedere, în primul rînd, obiectele care îl vor ajuta în realizarea scopului propus și la care obține note de la opt în sus; în schimb, răspunsurile la obiectele care nu aparțin de scop sint notate de la opt în jos.

Acastă dereglare în sistemul de învățatură mi-am lămurit-o într-o ședință cu părinții, cînd dirigințele afirma că urmărește «ca elevii să învețe mai mult la obiectele cu care se vor prezenta la examenul de admitere în facultăți» (C. Bălăceanu, șantier I.C.F. Satu-Nou, Com. Tanacu, jud. Vaslui).

După cum se știe, programa școlară este un ansamblu întreg de informații ce trebuie asimilate, astfel ca, la terminarea cursurilor de liceu, absolvenții să fie în posesia unui fond de cultură generală.

Deci, remarcă pare justă. Dar trebuie să ținem seama și de alte elemente: de supraincercare, de pildă,

de factorii subiectivi (interese, aptitudini, vocație), de exigențele admiterii în facultate...

D. RACHICI

C.E.C.

ne răspunde

În articolul „Dirigințele și colecțele de bani”, publicat de revista dv. în nr. 86 din 10 martie 1973, autoarea articolului, profesoara Constanța Straff, referindu-se la obiectele trimise în școli pentru vinzare (felicitări, fișe de concurs etc.) în vederea colectării de bani, a inclus în categoria acestora și „cartonașe C.E.C.”, adică cecurile de economii pentru școlari.

Cecul de economii pentru școlari nu este obiect de colecție, ci un instrument specific, destinat cultivării spiritului de economie la elevi și nu se vinde. Baniîi depuși pe aceste cecuri nu reprezintă un act de vânzare-cumărare a lor, ci o modalitate de fructificare a micilor economii, care se restituie ori cînd la cerere. Lucrul acesta este clar și fără echivoc. Desigur, în școli, inclusiv în Școala generală nr. 15 din Ploiești, elevii, pentru a li se cultiva deprinderea de a economisi, sint îndemnați să economisească pe cecuri de economii pentru școlari pentru organizarea unor excursii sau a altor acțiuni în timpul vacanțelor. În plus, cecurile de economii îi ajută pe elevi să-și îmbogățească cunoștințele generale, ele popularizînd personalități din trecutul glorios al patriei, savanți români, figuri proeminente ale literaturii, muzicii și picturii românești etc.

Vă informăm că cecurile de economii pentru școlari au fost introduse în anul 1968, pentru a contribui într-o măsură mai mare la îndeplinirea sarcinilor privind educarea și dezvoltarea spiritului de economie la tînăra generație, cu aprobarea organelor de stat competente și cu avizul favorabil al Ministerului Educației și Învățămîntului. De aceea, în regulamentul privind normele depunerii pe acest instrument, se precizează că difuzarea în rîndurile elevilor a cecurilor de economii pentru școlari se poate face (ca și a foilor cu timbre de economii) și în școli, cu ajutorul profesorilor-diriginți sau al unui cadru didactic numit de consiliul profesoral. Pentru a nu se facilita răspîndirea unei concepții eronate despre cecurile de economii pentru școlari, vă rugăm să binevoiți a face convenita rectificarea în coloanele revistei.

Director, M. PARCĂLABESCU
Șeful serviciului nouarizare
P. NEDELCO

ERATĂ

În articolul „Absolventii cu și fără diplomă” apărut în numărul 89 din 31 martie a.c., pag. 13, coloana 1, aliniatul 3, ultimele șase rînduri, s-a strecurat o eroare. Textul corect este următorul: **Absolvenții, care nu pot beneficia legal de această indemnizație, vor primi de la unitatea respectivă, la cerere, o jumătate de salariu ca avans, în condițiile prevăzute de lege.**

CONSULTAȚII

Inv. suplitoare Alexandra Popa, comuna Valea Călugărească, satul Radila, jud. Prahova, ne relatează că nu este înțeleasă de directorul coordonator și inspectoratul școlar județean, în problema ce o expune în scrisoare și ne solicită un răspuns urgent și lămuritor.

Pentru susținerea examenului de diplomă la absolvirea institutului pedagogic de trei ani, cursuri fără frecvență, a cerut concediu fără plată pe perioada 10 ianuarie — 3 februarie a. c., depunînd, în acest scop, cererea scrisă la direcțiunea școlii coordonatoare încă din luna decembrie. După susținerea examenului de diplomă, pe care l-a promovat cu succes, directorul coordonator îi face cunoscut, verbal, că nu-i poate aproba decît 6 zile, iar pentru restul zilelor de concediu să apeleze la inspectoratul școlar județean. I s-a indicat să întocmească o nouă cerere, pe care directorul coordonator a menționat situația de fapt și felul cum a fost asigurată suplinirea, pe care a predat-o personal inspectoratului școlar județean.

Inspectoratul școlar al județului Prahova, cu adresa nr. 1232 din 16 martie a. c., răspunde că nu se aprobă retroactiv concediu fără plată pentru susținerea examenului de stat (!).

— Dacă pînă acum n-ați fost dumneavoastră înțeleasă, de data aceasta nu putem noi înțelege atitudinea direcțiunii școlii coordonatoare și a inspectoratului școlar județean în rezolvarea acestui act simplu de administrație școlară, care dezvăluie multe aspecte privind grija față de om, rezolvarea legală și operativă a cererilor oamenilor muncii, cunoașterea problemelor ce le revin ca sarcini de serviciu etc.

Baza legală a concediului fără plată solicitat o constituie prevederile H.C.M. nr. 1052/1962, modificate prin H.C.M. nr. 1190/1967, potrivit cărora studenții admiși la învățămîntul superior fără frecvență beneficiază de un concediu fără plată de pînă la 30 de zile calendaristice pentru prezentarea o singură dată la examenul de stat.

În loc să se dea curs favorabil cererii, prin grija direcțiunii școlii și a inspectoratului școlar, în termen legal, s-a răspuns negativ, contrar legii, cu repercutiuni asupra continuității muncii, a drepturilor de concediu etc.; s-a fărîmițat competența de aprobare în mod arbitrar, contrar prevederilor Statutului personalului didactic; s-a răspuns cu mare întîrziere, încălcîndu-se prevederile Decretului nr. 534/1966; solicitantei i-au fost cauzate multe neplăceri, cheltuieli inutile, pierderi de timp, nesiguranță etc.

Personal sint convins că în termen de cel mult zece zile veți primi răspuns favorabil din partea Inspectoratului școlar al județului Prahova, ca urmare a realizării cererii dv. înregistrată la nr. 1232/1973, fără să mai faceți nici o intervenție. În caz contrar, vă rugăm să ne anunțați.

Un caz asemănător ne relatează prof. supl. Laurian Săvescu din comuna Cătuncle, jud. Gorj. La solicitarea de a i se aproba un concediu fără plată pentru susținerea examenului de diplomă, inspectoratul școlar i-a comunicat că „nu-l aprobă, dar este de acord cu plecarea la examen, iar perioada respectivă nu i se va considera vechime în învățămînt”. (!)

— Răspunsurile la întrebările ce ni le puneți, le găsiți în cele relatate mai sus. Și în acest caz, sintem convinși că veți primi aprobarea solicitată fără alte demersuri.

Mai mulți învățători și profesori ne solicită precizări în legătură cu durata vacanței de primăvară.

— Conform regulamentelor școlare, în acest an, vacanța de primăvară începe în ziua de 5 aprilie, după ultima oră de curs, și durează pînă în ziua de 22 aprilie inclusiv.

Prof. IOAN BADIU

T. LĂZĂRESCU:

Un profesor, poet de limbă latină

Un eveniment neașteptat pentru cei mai mulți. În Editura „Eminescu” a apărut de curând, elegant prezentat, volumul de poezii ale profesorului Traian Lăzărescu *Carmina latina*. Preocupat de poezia latină încă de pe băncile universității, Traian Lăzărescu a început să publice din versurile lui originale în revista de cultură latină *Camena*, care apărea în București, în 1943. Numai mulți ani mai târziu i-a apărut, în parte, oda închinată lui Ovidiu, dar în acea vreme poetul nostru de limbă latină avea o bogată creație literară necunoscută la noi. În vreme ce în *Vita latina*, revistă de la Paris, i se publicau în fiecare număr noi poezii, în revistele noastre i-a apărut traducerea în latinește a *Odei — in metru antic* a lui Eminescu. Astăzi, avem în sfârșit volumul *Carmina latina* și ne putem da seama ce însemnează autorul ca poet latin.

Cultul pentru limba latină este determinant. „Sublimis lingua latina” îi dirijează avântul liric în temele fundamentale din volum, așa cum le înfățișează, urmînd tradiția clasică. Într-o *Invocație* către Muze. Entuziasmul autorului se revarsă cu preferință asupra figurilor maiestruoase din viața politică și culturală. Glorificarea îi cuprinde și pe Ștefan cel Mare al Moldovei, și pe Eminescu, dintre ai noștri, dar și pe unele

personalități culturale străine. Recunoștința și prețuirea i se îndreaptă spre instituții de cultură ca Universitatea din București cu reprezentanții ei mai străluciți, spre Academia de studii latine de la Amsterdam, spre revista *Vita latina*, îndrumătoare a clasicismului în Franța.

Un loc important îl ocupă versurile prieteniei cu oameni care ne apar ca într-o republică a literelor, legați între ei prin același cult și același sentiment. Traian Lăzărescu este, în aceasta, pe o linie de inspirație ades întâlnită în poezia neolatină din Franța și Italia Renașterii. Poeziile se adresează unor personalități cu activitate strălucită pe tărîmul clasicismului și care își manifestă caldă prietenie și pentru țara noastră, prețuită de ei și pentru preocuparea de la noi de tot ce antichitatea greco-latină a creat în domeniul marii culturi.

Volumul cuprinde, în versuri sprintene, și cîntarea unor sentimente obștești tradiționale în poezie. Vinul și femeia se bucură de atenția pe care o merită și întrebarea poetului vine firesc: *Quit fuit utile aquam bibisse?* — La ce a folosit că ai băut apă? — Sentimentul dragostei se împarte darnic pentru o avalanșă de ființe feminine — ca pe vremea bătrînilor Conachi — este un fel de reactualizare a anacreonismului, dar la Traian Lăzărescu avem doar umor, nevinovată giurnă în limba latină.

Nu lipsește nici vehemența satirică, așa cum o întîlnim la Juvenal, iar ceea ce amărăște în special pe poet este neînțelegerea pentru muncă lui într-un domeniu atît de puțin cultivat, este umbra pe care o aruncă unii asupra vieții noastre literare.

Două poezii ies în relief. Una este *Oda către Ovidiu*, caracterizare sobră a ceea ce reprezintă poetul latin pentru cultura noastră prin înregistrarea poetică a unor aspecte de viață autohtonă de acum aproape două milenii, dar totodată și larga simpatie pentru poetul care a suferit

pe pămîntul nostru și prin aceasta devine și poet al țării noastre: *Noter es vates, Ovidi poeta...* Poezia este remarcabilă prin amplasarea teme și prin versurile ei care arată abilitate excepțională și siguranță deplină în folosirea expresiei clasice.

Cealaltă poezie, *Cum Istrum revisi...* este a nostalgiei poetului după tinerețea petrecută pe malurile Dunării și a aspirației, un fel de *Mai am un singur dor...* de a-și avea mormîntul umbrat de sălcii plîngătoare, aproape de fluviul străjuit de luna care-și revarsă razele aurii peste valurile șopotitoare la suflarea zefirului.

★

Poezia aceasta de gânduri și sentimente personale a trezit curiozitatea prin expresia ei latină. Este o manifestare literară care ne integrează în viața spirituală a unei lumi care există, lumea de cultură clasică. Lipsită de încătușarea vreunei prejudecăți, creația vine de la sine, de la un stăpîn pe toate resursele limbii latine, aceasta folosită cu uimitoare ușurință în versuri de factură variată, așa cum o cunoașteam în Vergiliu, Horațiu, Ovidiu. În restringerea, ca poet, la limba latină, nu avem din partea lui Traian Lăzărescu ispita unei singularizări, ci împlinirea unei vocații.

La noi, împrejurările se arată favorabile acestei manifestări clasice. Editura științifică popularizează pe istoricii greco-latini, „Univers” ne-a dat traducerea lui Teodor Naum din Theocrit, Vergiliu, Catul și Ovidiu, au apărut monografiile *Vergiliu de G. Guțu*, și *Ovidiu de N. Lascu*, s-a întemeiat o societate *Ovidiana*, de curînd avem și *Istoria literaturii eline* de Maria Marinescu-Himu și Adelina Piatkowski. Între ele este binevenită poezia lui Traian Lăzărescu și toate împreună au semnificația unui suflu nou, a unei largi aspirații de afirmare a spiritualității noastre pe un plan care trece dincolo de strictul hotar al patriei.

D. MURĂRAȘU

M. CRUCEANU:

„Pălării și capete”

Volumul de povestiri al poetului Mihail Cruceanu ne-a amîntit, fără să vrem, celebra distincție a lui Schopenhauer între poezia naivă și cea sentimentală. Dacă s-ar supune acestei judecăți estetice, poetul ar aparține firește, celei de-a doua categorii în care excesul de imaginație covîrșește ideea. Pătrunse de misterul rememorării, sententioasele

convorbiri ale fostului poet simbolist cu pălăriile, exponente ale diferitelor categorii sociale, cu focul din sobă reinviind primul fior de dragoste adolescentină, cu vestigiile sculpturale ale istoriei antice, impunînd prototipul universal al femeii, cu virtuțile alegorice adunate într-un muzeu, cu propriul său duh al trecutului, în fantoma copilului blond și liber în fața superstițiilor, cu avantajul unei fete la primul ei bal, cu florile transformate în femei ce părăsesc grădina bătrînelui, cu vîntul, frunzele — inventariind nuanțe de case și pași omenești, cu clopotul de pension ce nu-și mai găsește menirea, cu „tabloul în țara viselor” căutînd-o pe „ea”, cu toate aceste voci ale primelor iubiri pierdute, care-l împovărează cu regrete nostalgice, pînă la simbolica revoltă a mamei în numele păcii și evocarea, în fața nepoților de azi, a revoluției din 1917 și a lui

Lenin („Toți copiii lumii sînt nepoții lui!”) — proza poematice a lui M. Cruceanu conține, pe parcursul a 60 de ani, din 1911 pînă în 1971, ceva din vechile răbufniri temperate ale nonconformismului tipic mișcării de avangardă simbolistă.

Într-o proză pe care am putea s-o definim în același timp memorialistică și sentimental-fantastică, în care trecutul se insinuează cu atîtea voci și șoapte, Mihail Cruceanu își manifestă un optimism funciar în legătură cu noile generații, în acord vibrant la ideile noi ale lumii socialiste, al căror apărător s-a făcut, din anii tinereții.

Din această perspectivă, apărarea drepturilor dintotdeauna ale omului la fericire simplă, la inalienare spirituală, la propria sa plenitudine sufletească și libertate socială transmise volumul lui M. Cruceanu un vitalizant îndemn la... tinerețe.

D. STERESCU

O culegere didactică

Meritorie inițiativa Casei județene a corpului didactic Dolj, căreia i s-a alăturat și cea a Comitetului sindicatului învățămînt Craiova, de a pune la dispoziția cititorilor volumul doi al culegerii de studii și cercetări intitulată „Viața școlii Doljului”. Semnalăm competența cu care scriu conf. dr. I. Dumitrescu despre „Criza adolescenței” și conf.

univ. dr. Marin Stoica despre „Educația nouă și lumea modernă”, precum și materialul pe un spațiu destul de întins al profesorului emerit Nicolae Andrei, intitulat „Profesorii craioveni și marea răscoală din 1907”, care aduce în conținutul publicației portretul unor figuri de dascăli olteni, ce se înscriu în rîndul personalităților naționale.

Articolul „Aspecte ale desfășurării instruirii practice” în cadrul Grupului școlar „Electroputere” împărtășește din experiența unui specialist (directorul ing. V. Stănescu), în relațiile de învățămînt și producție cu uzina tutelară, în vederea calificării viitorilor muncitori, iar opiniile profesorului I. Andreescu (de la Școala generală Alma) inserate în articolul „Activitățile practice productive de la școlile din mediul

rural” oferă unele propuneri și sugestii privind măsurile ce se impun la sate pentru ca atelierele să-și trăiască adevărata viață, să aibă eficiența pentru care au fost create (n-ar fi inoportun dacă forurile în drept ar putea da un răspuns în această privință). Inspectorul Nicolae Miu cheamă pe toți profesorii care predau fizica să întreprindă ceva mai mult pentru dezvoltarea gândirii tehnice și a culturii tehnologice a elevilor.

Lîngă un asemenea compartiment al culegerii, solid motivat din punct de vedere metodic și științific, cităm contribuțiile referitoare la latura educativă a procesului de învățămînt, ponderea deosebită pe care o are aceasta în formarea viitorilor constructori al comunismului. Reținem, pentru caracterul practic, fon-

„Revista de pedagogie”

Nr. 3 — martie 1973

Numărul, apărut într-o nouă formulă grafică, acordă un binemeritat spațiu educației moral-cetățenești în școală. În „Educația științifică ateistă a elevilor” conf. univ. Ion Stanciu aduce argumente în urmărirea formării concepției științifice despre lume și viață a elevilor. Provocarea „îndoielii” în mintea elevilor cu înrădăcinate credințe mistice trebuie să preceadă generalizarea unor teze științifice cu caracter filozofic. Subliniind și necesitatea sintezei între științele naturii și cele sociale (prin înlăturarea caracterului prea analitic al procesului de învățămînt), autorul susține angajarea în egală măsură a afectivității și voinței elevilor, pe lîngă intelect, în explicarea fenomenelor lumii inconjurătoare.

Prof. univ. dr. O. Șafran semnează studiul „Particularități ale edu-

cației morale și ale programării ei”, propunînd în programa de învățămînt integrarea obiectului *etica*.

Alte articole pe tema propusă dezbate educarea adolescenților în spiritul eticii și echității socialiste, proiectul de norme — model de comportament pentru elevi, datorită morală — obiectiv central al educației, educarea tineretului în spiritul combativității și vigilenței revoluționare, pentru pace și echitate socială.

La rubrica a doua — Discuții — parteneri de dialog: un grup de profesori din județul Prahova, pe tema de mare actualitate a pregătirii pedagogice a profesorilor. Alte rubrici interesante sînt consacrate perfecționării tehnologiei didactice, istoriei școlii și gândirii pedagogice, pedagogiei comparate și recenziilor de cărți noi.

DOINA VOICULESCU

dat pe o experiență personală, materialul: „Directorul școlii și rolul său în conceperea, organizarea și îndrumarea activității de educare a elevilor prin și pentru muncă” (prof. I. Gugu), „Timpul liber al elevilor ca posibilitate și realitate” (prof. Paul Dușcă), „Este școala cheia care deschide porțile bibliotecii?” (prof. Tudor Nedelcu) și altele.

Dincolo de intențiile onorabile, ca și de ținuta științifică a unora din materiale (altele sînt redactate mai arid și grăbit), culegerea de față ar cîștiga, indiscutabil, în prestigiu, dacă ar fi mai supravegheată în tipografie și chiar în munca pe manuscris.

Prof. M. DABU

„A INVĂȚA SĂ FII”

Revista
presei străine

Sub egida UNESCO, în Editura Fayard, la sfârșitul anului 1972, a apărut în librăriile franceze și în bibliotecile multor instituții de cultură din întreaga lume — o carte profund ne-eseasă: **Apprendre à être**. Autorii ei sînt personalități de seamă din lumea culturii, învățămîntului și educației, binecunoscuți pe plan mondial pentru activități prestigioase puse în slujba acestui nobil fel, scump omenirii moderne și contemporane: **invățămîntul**. Să-i menționăm: Edgar Faure — coordonatorul lucrării, personalitate marcantă a învățămîntului francez, cu funcții importante deținute în ultimele decenii — este secondat de cîteva personalități: Felipe Herrera (profesor la Universitatea din Chile), Abdul-Razzak Kaddoura (profesor la Universitatea din Damasc), Henry Lopes (ministrul afacerilor externe al Republicii Congo), Arthur V. Petrovski (membru al Academiei de Științe pedagogice a U.R.S.S.), Majid Rahnema (fost ministru al învățămîntului superior din Iran), Frederick Champion Ward (consilier pentru educație internațională la Fundația Ford). Aceștia semnează (în cartea numită) o serie de studii importante a căror valoare depășește, desigur, proiectul de a înainta un raport conducerii UNESCO, realizat de către Comisia internațională asupra dezvoltării educației.

Parcurend cartea, ne dăm de îndată seama că **Apprendre à être** este o valoroasă antologie unitară cuprinzînd studii concrete, elaborate pe teme precise, servind o idee centrală, majoră: aceea a învățămîntului și educației privite prin prisma societății moderne, contemporane, devenită, cum se spune și în prefață și pe coperta finală de prezentare, o adevărată cetate educativă. Neputînd, din motive lesne de înțeles, să intrăm în detaliul argumentelor teoretice, avansate de studiile cuprinse în această carte, vom desprinde din ea ideea de bază, și anume că lumea de astăzi este prin întreg sistemul informațio-

nal-formativ o lume fără frontiere (colecția în care apare cartea se numește „Le monde sans frontières”), vizînd formarea a ceea ce autorii acestei colecții numesc o **conștiință planetară**. Nu ne vom opri la semantica foarte complexă a acestei sintagme, cu care putem să fim sau nu de acord: dar ea nu exclude, și nu putea, dealtfel, să excludă, ideea generoasă că devenirea umană — prin învățămînt, prin educație instituționalizată — nu poate fi gîndită în afara unei conștiințe naționale chemată să servească, înainte de toate, nevoile, sociale și politice ale țării care o susține. Mai ales dacă avem în vedere formularea precisă a lui Edgar Faure din **Preambul**, care afirmă — ceea ce ni se pare demn de a se integra întru totul gîndirii noastre: „educația trebuie considerată ca un domeniu politic”. În altă parte, vorbind de revoluția tehnico-științifică prin care trece azi întreaga lume, revoluție care se datorează în mare măsură și setei de a învăța (**libido sciendi**), Edgar Faure subliniază că, ceea ce constituie finalitatea învățămîntului, a educației, în contextul acestei revoluții tehnico-științifice, este **umanismul științific**: renunțînd la adjectiv, noi am prefera, pur și simplu, să-l spunem, pe scurt, **umanism**. Umanismul ne dă, prin educație și învățămînt, ideea practică a unei cooperări internaționale fără precedent în trecut și a unei „solidarități mondiale” (Edgar Faure), spre care trebuie să tindă **omul total**, format, realizat prin învățămînt. Scopul educației este — ceea ce reiese din întreaga carte — de „a permite omului să fie el însuși, să devină”. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că prin educație, susține Edgar Faure și — cu argumente diferite, în domeniul diferite —, ceilalți autori, omul trebuie să se formeze pentru el însuși și pentru semenii săi, să devină, cu alte cuvinte, un ferment al progresului neîncetat, un element de certitudine a

viitorului social și spiritual al omenirii.

Sociologia educației (cap. III: „Educația, produs și factor al societății”), strategia educației (cap. VII: „Domenii și funcții ale strategiei educative”), prognoza învățămîntului (cap. V: „Aspecte, fapte ce anunță viitorul”), educația, pusă atît sub semnul întrebării și analizei de către contemporani, dar văzută și prin prisma rezultatelor surprinse pe plan mondial (cap. I) — sînt doar cîteva din canalele esențiale pe care, educatori și educați, ca și toți factorii umani care contribuie la învățămîntul și educația contemporană, pot ajunge la definirea acestui domeniu major al vieții spirituale a omenirii, la concluzii, învățăminte și — de ce nu? — la măsuri practice. Fiindcă, aflîndu-ne în fața unei hărți analitice a învățămîntului contemporan în lume, grație căreia cunoaștem situația acestuia într-o serie importantă de țări, ne găsim, ipso facto, în fața unei hărți de didactică și pedagogie comparată. Pedagogia este văzută ca o „artă veche”, dar și ca o știință mereu nouă; la împlinirea dezideratelor ei contribuie astăzi mijloacele negîndite în trecut: laboratorul, informatica, ergonomia, cibernetica, semiologia și — pe linie instrucțională auxiliară — radioul, televiziunea, adică tot ce am putea numi cu un termen deja consacrat, **mass-media**.

Într-un cuvînt, pe lângă elemente de politică, strategie și planificare ale învățămîntului, pe lângă căile și mijloacele acestuia, pe lângă virtuțile lui în geneza și dezvoltarea creativității umane, trebuie să salutăm cu certă satisfacție, în **Apprendre à être**, o carte cu adevărat antologică, servind, asemenea unui statut, la elucidarea sincronică și diacronică a învățămîntului, văzut prin prisma dezideratelor nobile ale Organizației Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură.

CONSTANTIN CRIȘAN

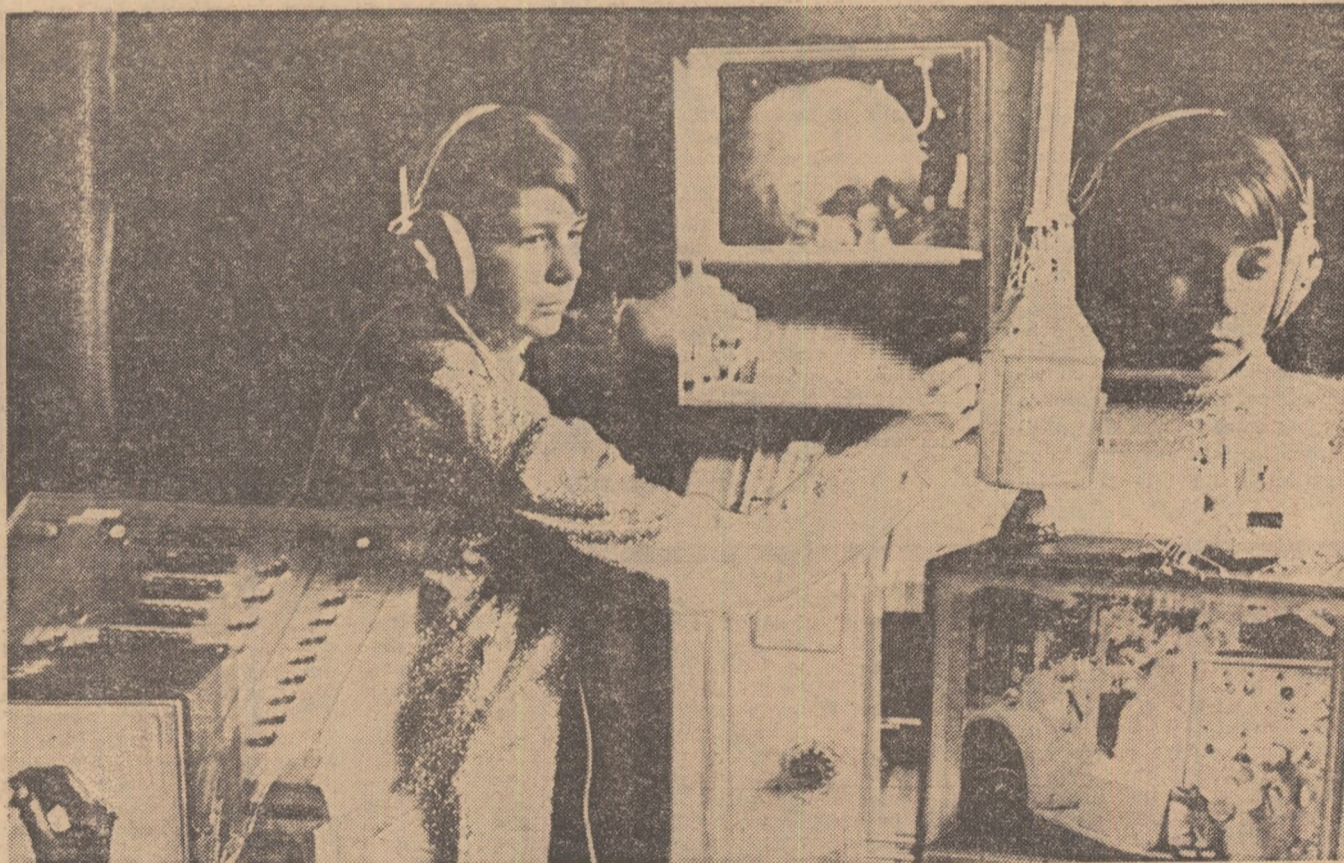
Despre tine, orașul meu...

Revista italiană (care apare la Florența) „La vita scolastica”, destinată celor ce lucrează în învățămîntul preșcolar și elementar, rezervă (în nr. 10/1973), un spațiu larg rubricii (cu cea mai mare funcționalitate în contextul publicației) „Școală practică”, după ce a tratat o serie de probleme de interes mai general (limbajul și dezvoltarea cognitivă, „flash”-ul matematicii moderne etc.). Această rubrică, în care sînt prezentate îndrumări concrete pentru activitatea la clasă, cu elevii de diverse vârste și la fiecare disciplină, se distinge și de astă dată prin monizarea predării cu problemele etapei în care ea are loc. Fiind vorba de o perioadă în care primăvara se instalează încetul cu încetul, tema spre care sînt orientate de preferință discuțiile la ore (acolo unde se pretează) este „noi și arborii”. Spațiul nu ne permite să descriem varietatea de mijloace și de metode ce sînt recomandate cadrelor didactice pentru a-i ajuta pe elevi să deslușească raportul complex și plin de implicații dintre omul modern și mediul înconjurător, să cunoască științific și să iubească natura. Am reținut dintre articolele rubricii amintite pe cel intitulat „Educația și siguranța” în care dascălul este îndrumat să-l pună pe elev în situația de a constata și a judeca — pe mai multe planuri — consecințele adeseori nefaste ale acțiunii civilizației moderne asupra naturii. Pentru aceasta, autoarea articolului (Dionira Tinti) recomandă, printre altele, folosirea unei însemnări a lui Luigi Pirandello (publicată într-o revistă florentină în martie 1900) în care el constată cu amărăciune că omul „mutilează” pur și simplu natura, imprimînd — cu foarfecele — coroanelor arborilor o geometrie după bunul său plac, forțîndu-le ramurile să crească în bolți ornamentale („dar construiți-vă din piatră portalurile!” — exclama el contrariat).

Întrebările indicate pentru elevi, pe marginea acestui bucăți, obligă la analogii, la un efort personal de a evolua — pe baza observațiilor cotidiene ale fiecăruia — atitudinea omului față de natură, să intuiască pericolele pe care civilizația modernă le prezintă pentru ea. În continuare, se propune o întrebare, prin care copiii sînt duși mai departe în aprecierea realităților înconjurătoare. Întrebarea „Găsești vreo analogie cu poezia care urmează?” îl trimite pe elev la o foarte frumoasă și semnificativă creație datorată lui Carl Sandburg, intitulată „Despre tine, orașul meu”. „Despre tine, orașul meu, lucrul cel mai rău / ce s-ar putea spune / este că ai / olt copiii / soarele / roua proaspătă, / lumina care se juca / în iarbă / sub cerul limpede, ploaia / liniștită; / și i-ai închis între ziduri reci, / i-ai constrîns, / hărțuiri și obosiți, / ta muncă, pentru / puțină / piine și un salariu mizer: să inghită / praful / și să moară așa, cu inima / istovită / pentru un pumn de bănuți. în / puțină nopți de simbătă”.

Poezia îmbogățește paleta tematică a dialogului din clasă prin realități încă mai aproape de viață și de trăirile copiilor într-un oraș al civilizației contemporane ca și de viața hărăzită multora dintre ei, în zilele noastre, de către societatea bazată pe exploatare.

S. P.

Mesaj recepționat simultan: pe ecran și în cască

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură